

GLAS GORENJSKE

UREDA: UREDOVSKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK: SLAVKO BIZJAN / UREDNISTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 75; TEKOCI RACUN PRI NB KRANJ-OKOLICA
51. 824-1-17 / IZVAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, CETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 8 DINARJEV

Ljudstvo in njegova armada sta eno

V torek smo proslavljali dan Jugoslovanske ljudske armade, dvajseti rojstni dan naše vojske. Čeprav smo ta dan po osvoboditvi proslavljali že devetletno, to letos vendarle ni bila gola konvencionalnost. Po vsej Jugoslaviji je bil re: pravi praznik. Tako tudi na Gorenjskem. Prav v vsakem kraju so Dan armade po svoje pozdravili. Ni bilo velikih, bučnih proslav, tudi ne povork in manifestacij. Proslave so bile tišje, manj uradne, zato pa toliko bolj prirsne, domače in tople. Pokazale so, kako zelo nam je vsem prirasla k srcu naša vojska.

Ze ves čas smo se zavedali, da je ona garant naših revolucionarnih pridobitev, naše neodvisnosti in svobode. Ves čas smo vedeli, da se brez nje ne bi bili mogli upreti kremeljskemu diktatu in moskovskemu posegom po naši domovini. Res je, da smo to vedeli in razumeli. Toda v zadnjem polletju se je ta zavest tako okrepila, da smo vedno mislili nanjo. Občutek enotnosti, da, istovetnosti z našo socialistično vojsko se je stopnjeval zlasti ob zadnji tržaški zaostitvi in odteju nas preveva ponos, da se nam nikogar ni treba bati, da nam ni treba trepetati za racionalne koristi in pravice. »Imamo Jugoslovansko ljudsko armado, je misel, ki je vedno prisotna, ko govorimo o zunanjepolitičnih vprašanjih naše domovine. To dejstvo so prisiljeni uočevati tudi tisti v tujini, ki tega ne bi želeli.

Ceprav nas je bila večina udeležencev le tako, da smo prebrali časopis, je bil najpomembnejši dogodek ob Dnevu JLA na Gorenjskem gotovo v ponedeljek, ko je predsednik republike tovariš Tito sprejel na Brdu pri Kranju glavnega urednika »Narodne armije«. V svojih odgovorih je vrh komandant JLA govoril o notranjem in mednarodnem pomenu naših stremeljenj da bi bila armada čimmočnejša, o odklakah borbe za socialistične družbene odnose v armadi, o pomenu »zkušnj iz narodnoosvobodilne boja v naši vojski, o nekaterih načelnih organizacijskih in formacijskih armade in o borbi mnenj v vojaškem tisku.

Dan armade je odjeknil po vsej Gorenjski. Zlasti lepe akademije so bile v Kranju, Trzinu, na Jesenicah, v Naklem in drugod. Ze pred torkom in na sam dan so iz številnih gorenjskih krajev krenili na obisk k raznim vojaškim enotam. Socialistična zveza in Zveza borcev v Trzinu sta pripravili obiske v graničarskih karavljah na Kozuti. Obiskani so bili iz srca veselji gostov in darov, ki so jim pokazali, kaj čutijo Tržičani do svojih tovarišev vojakov, ko so prišli do njih tudi po tako naporeni poti in v snežnem metelju.

Tudi jeseniške žene so ob Dnevu armade obiskale graničarje ob karavanški meji, pred tednom pa je 40 jeseniških žena obiskalo I. proletarsko brigado v Koprju. Lep je bil sprejem. Žene so pozdravile te hrabre čuvanje naših meja in jim razdelile blizu 40 tisoč cigaret, mnogo peciva in drugih priobljškov.

Obiskom in proslavam se je pridružila vrsta športnih srečanj, ki so bila posvečena temu dnevu. Naj omenimo samo tekmovalstvo med »Vazduhoplovcem« iz Ljubljane in domačimi športniki v Kamniku, telovadnici nastop na Jesenicah, namiznoteniške turnirje itd.

Letošnje praznovanje Dneva armade je spet enkrat potrdilo dejstvo, da sta ljudstvo in njegova armada — eno.

Ali smo imeli agrarno reformo?

Millijoni lež na tleh, pobrati pa jih ne znamo - Brezvestno ravnanje s splošnim ljudskim premoženjem - Prilastčajo si skupno last - Gasilska četa prodala nacionalizirane hektare - Niti davkov ne plačujejo

Številna posestva, hiše, travniki, polja itd. so z uredbami in sodbami sodišča prešla v last splošnega ljudskega premoženja. Z agrarno reformo, z zaplenbo lastnine kolaborantov, z nacionalizacijo, je naraslo ljudsko premoženje. Občinski ljudski odbori in kmetijske zadruge so v glavnem prevzeli dolžnost, da bodo skrbeli in upravljali to skupno lastnino. S tem so vzeli nase odgovorno nalogo, kajti prav gotovo ni bilo vseeno, kako in kaj bodo gospodarili. Vendar kaže, da zaupanje ni bilo na mestu, zakaj današnje stanje tega splošnega ljudskega premoženja je tako slabo, da je nujno potrebno, da se popravi. Njive in polja niso obdelana; če so, so zelo slabo. Travniki so zane-marjeni kot zemlja brez lastnika. Tega sicer ne gre posploševati, ni povsod enako. Kjer je bil svet razdeljen brez zemljašem, je v redu in zemlja je lepo obdelana, kjer pa je ostala v rokah razlaščenecv, pa je precej drugače.

Pravzaprav je ravno to, da je zemlja ostala v rokah bivših posestnikov, tisto, kar se ne bi smelo zgoditi. Zakaj smo imeli agrarno reformo, zakaj so sodišča zaplenila posestva pobeglim domačinom izdajalcem? — Gotovo ne zato, da nekaj let po osvoboditvi ugotovimo, da se je dejansko stanje zelo malo spremenilo. Zemljo splošnega ljudskega premoženja danes v veliki meri upravljajo bivši lastniki, ki zaplemenih odločb sodišča niti ne priznajo, ter se na zemlji splošne imovine počutijo kot mlade kukavice v gnezdu. Če pa posestva ne upravlja bivši lastnik, potem ga pa prav gotovo njegovi bližnji sorodniki. Torej, kot pravimo, ostane »v familiji«.

Nacionalizirano imovino in posestva cerkve po večini upravljajo (po tistem dogovoru z župniki in kaplani) kar mežnarji. In zopet je vse v redu in prav. Samo s to razliko, da ti »ljudski« upravitelji splošnega ljudskega premoženja za razliko od prejšnjih lastnikov, ki so plačevali davek, tega ne delajo, niti ne plačujejo najemnine. Tudi kaj so tisti milijoni, ki lež na tleh, pa jih ne poberejo. Kdo je temu kriv, da »Občina nad tem premoženjem nima pregleda«, »Občina o zemljišču ne vodi evidence«, »Odločba OLO o zaplembi ni bila realizirana«, »Travniki si je prisvojil brat razlaščenega in ga protipravno izkorišča«, »Najemne pogodbe

— Janez, ali ni ta-le njiva občinska?
— Kje pa! Saj so mi jo prodali gasilci. (Beri članek.)

šča zasebnica, najemnine ne plačuje, pogodbe nima, davka ne plačuje. Predvsem leži tu krivda na ljudskih odborih, ki se za splošno ljudsko premoženje niso bri-

gali in zato jih zadene polna odgovornost pred javnostjo. Številni kvazi-lastniki se izgovarjajo, češ, saj mi je predsednik KLO »svet šenkale«.

Prav verjetno je, da se je to res zgodilo, saj so se ljudski odbori na ta način zlahka znebili odgovorne naloge, po drugi strani pa se tako nikomur niso zamerali.

Se nekaj primerov: v zemljiški knjigi vpisan lastnik posestva splošnega ljudskega premoženja občina Ziri je dodelila zemljišče Gasilski četi Ziri v obdelovanje in upravljanje. Gasilci pa so zemljo prodali Jožefi Poljanšek za 73.000 dinarjev!! Eno parcelo pa je ista četa prodala Pavlu Mravljetu za 5000 dinarjev, ta pa jo je takoj za višjo ceno prodal naprej!

Posestvo Gregorja Pečelina iz Brekovec 6 je po odločbi Okrajnega sodišča v Kranju prešlo v splošno lastnino. Nekaj parcel formalno izkorišča KDZ Ziri, dejansko pa jo izkoriščajo posamezni člani KZ. Niti občina, niti zadruga nista imeli od nje nobenih koristi. Okrog 3 hektare

zemlje si je prilastila žena bivšega lastnika. Ne plačuje najemnine, niti pogodbe nima. Ljudski odbor se za to ne zmeni.

Mariji Martinjak iz Pšenične police 7 je bilo 1946. leta zaplenjeno posestvo s hišo. Danes ga še vedno upravlja bivša lastnica! Občina ne vodi evidence. Janezu Slamecu so bile s sodbo odvzete njive in travniki. Premoženje upravlja bivši lastnik, zaplemba ni bila uresničena in je toliko na boljšem, da ne plačuje davkov!

Tak je torej odziv ljudskih odborov in zadrug na agrarno reformo, obsodbe protiljudskih elementov in njim podobnih. Tak neodgovoren in malomaren odnos do splošne imovine zasluži samo obsodbo. To se pač nikdar ne bi smelo zgoditi, saj to pomeni sabotirati upravičene odloke ljudske oblasti in zavreči pridobitve revolucije.

Na vsak način bodo morali ljudski odbori to svojo napako temeljito popraviti in v bodoče bolje varovati splošno ljudsko premoženje.

Praznik ljudske vstaje v Loki

Ze v četrtek, 17. decembra so v Loki pričela praznovanja. Mesto si je naredilo praznično obleko.

Na večer pred praznikom je bila na Trati slavnostna akademija. Prisotnih je bilo toliko Ločanov, kolikor jih v dvorani na Trati ne vidiš zlepa. Med udeleženci so bili tudi ljudski poslanec tov. Boris Zihertl, zastopniki družbenih organizacij in ustanov ter predstavnik škofojloškega garnizona podpolkovnik Dušan Bilančič.

Dopolodne so na pročeljih treh loških poslopj odkrili spominke plošče, ki spominjajo na velike dogodke in osebe iz prvih dni vstaje. Ena teh plošč je bila vzdana v steno doma JLA, ki je bil v času nemške okupacije nacistično sodišče z zapori. Med vojno so partizanski borci izvedli drzen napad v poslopje in osvobodili večje število zaprtih aktivistav Osvobodilne fronte, ki so takoj nato odšli v parti-

zanske vrste. Lepo je bilo, da je bil pri odkritju plošče, ki omenja ta dogodek, prisoten tudi udeleženec te akcije tovariš Cveto Kobal, eden prvih škofojloških partizanov, in da je v

praznovanja so bili v soboto in nedeljo. Na prvi dan so rezervni oficirji, pripadniki predvojske vzgoje in Zveze borcev NOB napravili vojaško vajo z napa-dom na mesto, v nedeljo dopol-

krajših besedah obudil spomine na to junaško dejanje.

V petek dopoldne so se na Mestnem trgu zbrali bivši partizani škofojloškega območja. V svojem nagovoru je tovariš Boris Zihertl povabil bivše partizane, naj tudi v današnjih dneh nadaljujejo svojo vneto dejavnost.

Zaključni dogodki občinskega

dne pa je bila mladinska akademija, ki je loški občinski praznik povežala z obćim praznovanjem po vsej državi. Posvečena je bila Dnevu armade. Na njej so sodelovali mladinci tamkajšnjega garnizona in škofojloški mladinci. Sledile so še druge prireditve v čast dneva naše vojske.

„Elan“ si bo zgradil novo tovarno

O »Elanu«, tovarni športnega orodja v Zgoš pri Begunjah ste prav gotovo že mnogo slišali in približno veste kaj izdelujejo. Toda tudi v »Elanu« je marsikaj novega in zanimivega. Kar preberite, kaj vse so mi povedali!

»Letošnji proizvodni plan smo med letom povečali za skoraj 100 odstotkov in ga bomo dosegli po vrednosti za 140 milijonov din. Do konca novembra smo že prodali za 130 milijonov din izdelkov. Posebno velik promet smo dosegli v zadnjih dveh mesecih. Delno smo znižali tudi cene, seveda pa smo pri tem odvisni od trga, ker moramo kupovati jesenov in drug les, ki je iz dneva v dan dražji. Mne-

nja smo, da bi morali za športno orodje znižati tudi prometni davek, ker je to nujna potreba naših šol, telovadnic itd.

Nadaljnji razvoj našega kolektiva pa je zaradi slabih delovnih pogojev v starih obratih nemogoč. Zato smo se odločili, da zgradimo novo tovarno, v kateri bodo prišle do izraza vse prednosti sodobne industrije. Tovarno bomo postavili v neposredni bližini sedanjih prostorov. Z deli smo že začeli.

Letos pa smo začeli izdelovati tudi vrsto novih izdelkov, razširili smo opremo za telovadnice z najsoodobnejšim mladinskim orodjem, začeli smo izdelovati opremo za mladinska igrišča.

Poleg tega športnega orodja

smo uvedli tudi proizvodnjo raznih zaščitnih sredstev za delavstvo v rudnikih, industriji, gozdarstvu itd. Izdelujemo razne predpasnike, ščitnike za kolena in drugo. Tudi gasilsko opremo z lestvami vseh tipov že delamo.

Stane Kosec je bil že pred vojno znan kot napreden politični delavec in revolucionar. Bil je sin malega kmetja na Rašici v ljubljanskem okoliškem

organizirati upor in zbirati orožje v Taenu, Gameljnah, Rašici in Crnučah. Ustanovil je prvo Rašiško četo in borci so ga zaradi njegove borbenosti in priljubljenosti kmalu izvolili za komandirja. Svojo četo je Kosec pogumno vodil v mnogih težkih borbah z Nemci.

28. septembra 1941. so nemške enote napravile organiziran napad na Rašico in požgale vso vas. Kosec se je s svojimi borci tri dni srđito boril. Zaradi sovražne premoči je četa utrpela velike izgube. Kosec je bil v boju težko ranjen. Manjša skupina je z ranjenim komandirjem prenočila na kozolecu pri vasi Vešca. Bili so izdani in napadli so jih nemški orožniki. V boju z njimi je padel Maks Pečar, Kosec pa je bil ponovno ranjen. Nezvestnega so dobili v roke Nemci in ga prepeljali v Begunje, kjer je med mučenjem izdihnil.

Jakob Bernard, po poklicu gradbeni tehnik, je bil doma v vasi Koritno pri Bledu. Ko so Nemci zasedli naše kra-

o-je, je takoj pričel sodelovati pri pripravi za ljudsko vstajo v domačem okolišu.

Junija 1941 je odšel med prve partizane na Jelevci. Z Gregorčičem in ostalimi tovariši v političnem in vojaškem vodstvu partizanskega gibanja na Gorenjskem je opravil veliko propagandno delo in pripravil napad na Begunje.

Kot rezervni častnik bivši jugoslovanske vojske je bil Bernard strokovni svetovalec v štabu Cankarjevega bataljona.

Po slavni bitki v Dražgošah je Bernard postal komandir Poljanske čete. Borci je znal navdušiti, ljudstvu pa prikazati svetle cilje partizanskih bojev. Po vsej Gorenjski je bil izredno priljubljen. Da bi čimbolj vzpodbudno vplival na množice, je nekajkrat sklical vaške odbore in organiziral ljudsko sodišče za izdajalce.

Izvoljeni organi skupščine

Dne 16. decembra je skupščina na skupni seji izvolila za svojega predsednika Miho Marinka, kakor tudi nov izvršni svet, kateremu predseduje tovariš Boris Kraigher.

Na zasedanju sta oba zbora odobrila poročilo svojih verificacijskih odborov. V republiškem zboru je v razpravi o teh poročilih sodeloval tudi dr. Marijan Brecej. Po zaprisegi poslancev sta skupščinska doma izvolila svoji predsedstvi ter imenovala komisiji za izdelavo osnutka poslovnika, Republiški zbor je izvolil deset svojih članov za Zvezno skupščino, kjer bodo nastopali, če bo potrebno, nik.

kot zastopniki LR Slovenije v Zveznem zboru.

Na predlog 32 poslancev, v katerih imenu je nastopil tovariš Viktor Avbelj, je skupščina izvolila nov trinajstčlanski izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije. Vanj so bili izvoljeni sledeči ljud. poslanci: za predsednika izvršnega sveta tovariš Boris Kraigher, za člane pa dr. Marijan Brecej, Jože Borštnar, Milko Goršič, Stane Kavčič, Franc Kimovec, Boris Kocjančič, Ada Krivičeva, Matija Maležič, Zoran Polič, Franc Popit, Niko Silih in Janez Vipot-

okraju. Po poklicu je bil delavec.

Takoj po okupaciji je začel

SMRTNA OBSODBA
V Jefferson Cityju v državi Missouri so v plinski celici usmrtili Austina Halla in Bona Headyja, ker sta ugrabila in ubila 6 letnega dečka.

MARTIN BOHRMAN MRTEV?
Italijanski časopis pišejo, da je vodja Hitlerjeve telesne straže v Rimu umrl. Bohrmann iščejo vse obveščevalne službe na svetu. Novinarji so ugotovili, da je pokopan na rimskem pokopališču Verano pod lažnim imenom »Roberto, turist iz Alzacija«.

TRGOVINSKA POGODBA
Iz Bruslja poročajo, da je Sovjetska zveza sklenila z Belgijo pogodbo o nakupu tekstila za približno 350.000 funtsterlingov. Sovjetski gospodarstveniki domnevajo, da se bodo sovjetska naročila še zelo povečala.

NOBELOV NAGRAJENEC UMRL
V Kaliforniji je umrl dr. Robert Millickan, Nobelov nagrajenec za fiziko in znani strokovnjak za raziskovanje kozmičnih žarkov.

SKUŠALI SO POBEGNITI
Pred dvema dnevooma je poskušalo pobegniti iz Jacksona, največjega zapora na svetu, ki leži v državi Michigan, 10 zaporanikov. Posrečilo se jim je prerezati jeklene mreže v kanalih in priti izpod zidu na prosto. Šest pa so jih hitro ujeli v ukrašenem avtomobilu, v katerem so skušali pobegniti, dva pa so aretirali blizu zapora. V tem zaporu je lani prišlo do hudih neredov, ki so trajali več kot mesec dni.

MOSADEK OBDOJEN
Bivši perzijski ministrski predsednik Mohamed Mosadek je bil obsojen na 3 leta zapora, drugi obtoženec, general Riahi pa na 2 leti zapora in izgubo čina. Prvotno se Mosadek proti sodbi ni hotel pritožiti, ker je zanikal pristojnost sodišča, kasneje pa se je premislil, ker mu je, kot je dejal, v zaporu preveč dolgčas.

GLAS NAŠIH BRALCEV
Nevljudnost uslužbenca
Dne 30. novembra 1953 sem odšel na železniško postajo Otoče po delavsko mesečno vozovnico. O odurnosti zaposlenega prometnika sem že večkrat slišal, zato sem pred vrati pisarne vprašal nekoga uslužbenca, če se mesečne karte v tem času izdajajo. Skladiščnik mi je priredil. Nato sem z malo večjim pogumom stopil k okencu prodajne blagajne, nalahno sem potrkal, ker je bilo zagrnjeno. S presenečenjem sem iz pisarne zaslišal rohneč, slabo obetajoč odgovor. »Kdo trka?« me je uslužbenec nevljudno vprašal. Sledila je še dolga vrsta psovka na moj račun. Te kletvice, ki res ne spadajo v kulturno poslovanje, niti v naš čas, je spregovoril prometni uslužbenec Slavko Kavčič. Jaz bi bil zadovoljen, če bi mi vljudno in kratko razložil, da kart ne izdaja, toda takih psovka nikakor ne morem razumeti. Posebno, ker sem zad-

Promet, šušmarstvo, nedovoljen posek

Z opozarjanjem je treba zmanjšati število prekrškov, samo kaznovanje jih ne bo preprečilo

Svet za notranje zadeve pri okrajnem ljudskem odboru v Kranju ima polne roke dela; prijave prekrškov državljanov rastejo kot gobe po dežju. Gre za prekrške, ki sicer niso vedno težjega značaja, pa kljub temu dajo veliko dela, po drugi strani pa so kljub temu slabo izpričevalo za naše državljanje. Organi, ki prijavišjo prekrške, trgovinska inšpekcija, gozdna gospodarstva in drugi s samo prijavo bolj malo koristijo, kajti samo kaznovanje ni in ne bo odpravilo kaznivih dejanj. Največji problemi, s katerimi se morajo notranje uprave baviti, so ureditev prometa, številni primeri šušmarstva in končno nedovoljen posek lesa.

Prometnim organom je uspelo spraviti promet kolikor toliko v red. Nekdanje, lahko bi rekli, anarhično stanje so odpravili. Vendar tu in tam še vedno šepa, ne toliko po krivdi samih organov, kot po krivdi državljanov — pešcev in ne nazadnje tudi teh ali onih vozačev. Uredba, da morajo kolesarji imeti svetlobna znamenja in zvonce, je dvignila oblake prahu in negodovanja. In to na račun ljudske oblasti in izvršnih organov. Zvonce in luči imajo prav povsod, kakaj jih pri nas ne bi bilo treba. Trgovska mreža jih sicer res ni imela takoj v prodaji, vendar jih je kmalu nabavila. Tisti čas pa prometna milica ni intervenirala. Opazke, da je ta uredba zopet »muh« nekaterih, res ne drži. Kakaj? To uredbico je oglas morala izdati, ker je bilo zaradi teh pomankljivosti toliko in toliko prometnih nesreč. Svojevrstno je obnašanje pešcev, ki so zelo malo ali pa nič disciplinirani. Menda res nihče ne more zavidati prometnikom,

ki se noč in dan trudijo z ljudmi, jih opozarjajo in prosijo, naj hodijo tam, kjer je pač za pešce določena pot. Po navadi naletijo na gluha ušesa in zato se ne moremo čuditi, če niso vedno nasmejnani in dobre volje in, da vzroje, če jih ljudje ne poslušajo, niti ne upoštevajo opozorila. Zato tudi večkrat zapljuje. No, bolj na mestu bi bile piščalke, ki so si jih ponekod že nabavili, pri nas jih pa menda še bodo. Težak problem je še vedno šušmarstvo. Z administrativnimi ukrepi ga zlepa ne bomo odpravili, niti niso notranje uprave same zato, da bi se bavile s številnimi primeri, zlasti na podeželju. Res premalo je, da vsak posamezen primer samo prijavimo. Sodnik za prekrške storilca kaznuje in nato gremo zopet po starem tiru dalje. Na ta način res ne bomo prišli daleč. Kvečjemu zopet do novega, enakega primera. Razne inšpekcije, ki prijavišjo primere šušmarstva, mislijo, da je s tem zanje stvar opravljena. Vendar temu ne bi smelo biti tako. Nujno bi bilo poiskati vzroke temu pojavu in z ustreznimi preventivnimi ukrepi to pač preprečiti. Zanimivo bo morda, da obrtna zbornica doslej še ni prijavila prav nobenega primera. Po strokovni strani tudi ne naredijo korakov, ki naj bi preprečili to škodljivo, privatnikom donosno dejavnost. Še več, občinski odbori grede tako daleč, da poznane šušmarje enostavno obdavišjo, samo da dobijo denar in s tem je zadeva zanje opravljena, problem šušmarstva odpravljen. Da je taka politika do tega vprašanja v samem jedru popolnoma zgrešena, je menda očitno. Tak način preganjanja šušmarjev, z obdavišjem namreč, je skrajno škodljiv in končno tudi apolitičen. Seveda je pot »po liniji« najmanjšega odpora najlažja, vendar bomo škodljive posledice takega »reševanja« vsaj še nekaj časa občutili.

Posebno poglavje, s katerim se mora baviti sodnik za prekrške, je nedovoljen posek lesa. Številne prijave dajo slutiti, da so administrativne kazni precej preizkušene. Preko 70 prijavišnih prekrškov v enem samem dnevu je tako veliko število, da utegne to gospodarsko škodljivo delo postati družbeni problem. V dobi obnove in izgradnje so bili naši gozdovi močno izkoriščani. Danes nam to ni več potrebno. Zato oblast dovoli sekanje samo v omejenem merilu in še to ne povsod. Vendar, kot kaže, se kmetje (ti so namreč prvi prizadeti) kaj malo ozirajo na odredbe. Sekajo kar povprek, seveda pa najraje v gozdovih splošnega ljudskega premoženja. Strogo nadzovanje logarjev kaj malo zaleže, če pa sekajo na vseh konceh. Morda nehoti dobivajo ti ljudski škodljivci podporo po tovarnah in obratih,

ki rade volje kupujejo nežigosan les od privatnikov, misleč pri tem na nedovoljene (!) koristi podjetja. Kmetje rade volje plačajo 10.000 dinarjev globe, ko pa 100.000 dinarjev lahko zaslužijo. Proti tem pojavom bo treba podvzeti ostrejšo mere, vendar samo administrativne postopek ne bo pomagal. Veliko več uspeha bomo poželi, če bomo ljudem uredbe, odločbe itd. tolmačili. Prav gotovo v Cerkljah kmetje ne bi ob letošnjih meritvah v tamkajšnjem okolišju na debelo sekali, če bi ljudem raztolmačili namen in pomen raziskovanj. Tako pa imamo danes na tem mestu goljavo. Ljudi je zajela panika, da bodo razlašeni, in so zato posekali, kar se je le dalo. Določen del odgovornosti verjetno nosijo množične organizacije, ker ob tem masovnem gospodarskem kriminalu niso opravile svoje naloge. Ljudem namreč niso pojasnile, niti jim povedale, da o kakih razlastitvi sploh ni govora, da so meritve zgolj v raziskovalne namene. Socialistična zveza in druge organizacije bi morale ljudem to pojasniti. Ne gre samo za cerkljanski primer, gre za dosti več. V vseh teh, zaenkrat naštetih problemih bi morale organizacije mnogo bolj vzgojno vplivati. Ti problemi bi prav tako morali najti mesto v dnevnem redu sestankov, kajti na ta način jih bomo laže odpravili kot pa z administrativnim kaznovanjem.

Kmetijski svetovalec
Še so, ki ne verjamejo, da strojna setev daleč prekaša ročno
Vsak kmetovalec, ki hodi v jesenskem času mimo žitnih polj in je le malo pozoren, mora opaziti veliko razliko med strojno in ročno posejanimi žiti. Pri prvih vidi enakomerno, krepko rast, pri drugih slabšo in neenakomerno z manjšimi in večjimi prazinami. Tu in tam pa zopet ena rastlina duši drugo. Razen tega pride zrnje pri ročni setvi v različne globine in znaten del semena ostane tik pod površjem ali celo na vrhu. Ako je vreme dovolj vlažno, seme zeleni, ob suši pa sploh ne kali in tudi ptiči ga veliko poberejo. Če to žito zeleni, je v zemlji slabo zakoreninjeno in spomladi ga hitro uniči nočno zmrzovanje vrhnjih plasti »sreže«. Pri strojni setvi je poleg nesporno boljšega pridelka treba upoštevati do 25% prihranka pri semenu. Kjer bi bil sejalni stroj dovolj izkoriščen (n. pr. v kmetijski zadruzi), bi ga že samo prihranek semena dobro obrestoval. Sejalni stroj se je pri nas že močno uveljavil, vendar je še dosti vasi in tudi kmetijskih zadrug, ki ga nimajo, posebno v radovljiškem okraju in po nekaterih drugih krajih Gorenjske. Žal, se še najdejo kmetje, ki se ne poslužijo stroja, četudi jim je na razpolago. Trdijo, da po ročni setvi več pridelajo, slame pač lahko, zrnja pa pri enakih pogojih prav gotovo ne. Ko bodo občni zbori kmetijskih

Novo tovarniško posloplje
Delovni kolektiv podjetja »Okojve« v Kamni gorici, ki izdeluje pohištvene okovje in vse vrste nasadil za pohištveno stavbo, je že izpolnil svoj letni proizvodni plan in ga bo do konca leta presegel po vrednosti za okoli 3 milijone dinarjev. Kolektiv je za to proizvodno odplačal že tudi nad 6 milijonov dinarjev davka na promet proizvodov.

V proizvodnji okovja je kolektiv uvedel tudi nekatere novosti, predvsem je začel opuščati uporabo uvožene roževine, ker so bila za to potrebna delovna sredstva, kar je tudi vizualno proizvodne stroške. Uvoženo roževino pa sedaj uspešno nadomeščajo z domačim polivinilom. S tem so se jim znižali stroški surovinam za okoli 300 odstotkov, medtem ko so se znižale cene okovju za približno 30%. Pred dnevi je dobil kolektiv tudi obvestilo, da sme dokončati gradnjo nove tovarne, v katero so že pred leti vložili več milijonov dinarjev in je stavba že pod streho. Računajo, da se bodo že za naš delavski praznik 1. maj vselili v novo tovarno.

Znižali bodo stroške
katerem predejo iz bombažnih odpadkov. V tem obratu imajo starinske stroje, ki so že davno odslužili svojemu namenu. Stanko Medved, obratovodja tega obrata, je že dolgo v predilnici. Mnogo je razmišljal, kako bi izboljšal delovni postopek. Doma je celo napravil miniaturno predilnico. Pri tem pa mu je šinila v glavo zamisel, ki jo je pred meseci uresničil. Izumil je čisto svojstven način predenja, ki je veliko cenejši in praktičnejši. Predelal je star prstanec stroj po svoji zamisli in s tem povečal proizvodnjo za 100%, kot jo imajo sedanji stroji »sefaktorijs«. Proizvodni stroški pa so nižji za cca 200%. Tako znaša mezda pri novem stroju za 1 kg preje 3,5 din,

medtem ko na »sefaktorijs« znaša 9 din. Poleg tega pa ima stroj še druge prednosti. Tekstilna tehnika Marjan Pirc in Jože Ferjančič pa sta preuredila stroj za predenje predpreje tako imenovani »slajar« s tem, da sta izdelala nova raztezala, ki prenesejo tudi do 20 x raztege. S to izboljšavo pa bi pri letošnji 11-mesečni proizvodnji prihranili nad 12 milijonov din, ali bolje povedano, kilogram preje bi se pocenil za 40 din, skupnosti pa so prihranili več milijonov deviznih dinarjev. Ko bodo preuredili vse stroje, se jim za nekaj let ne bo treba bati konkurence in bodo s svojimi izkušnjami lahko pomagali tudi drugim kolektivom.

Manjše razlike v obrtništvu [Nekaj o načrtu pričakovane uredbe

Jugoslavanski obrtniki razpravljajo o načrtih nove Uredbe o obrtnih obratih in obrtnih podjetjih. Sam načrt se v nekaterih določilih precej razlikuje od sedanjega obrtniškega zakona. Osnutek Uredbe v začetku navaja, da so obrtne organizacije, obrtni obrati, obrtna podjetja in obrtne zadruge iste gospodarske organizacije, katerih predmet poslovanja je opravljanje obrtne dejavnosti. V nadaljevanju osnutka je navedeno, kaj vse zajema opravljanje obrtne dejavnosti. Obrtniški obrat se lahko ustanovi s sredstvi družbene lastnine ali s sredstvi privatne lastnine (privatni sektor), medtem ko morata obrtno podjetje in obrtna zadruga temeljiti le na sredstvih socialistične lastnine. Zelo važno je določilo, da v zasebnem obratu ne more biti zaposlenih več kot 5 oseb. Republiški izvršni svet ali pa okrajni ljud. odbor lahko za posamezne stroke predpiše zaposlitev izpod 5 delavcev, ali pa zabrani izkoriščanje tuje delovne sile. Obrtniške organizacije so praviloma dolžne imeti vajence, nadaljnje predpise v zvezi s tem pa bo izdal republ. izvršni svet. Za ustanovitev obrtne organizacije morajo razen splošnih pogojev obstajati še drugi pogoji, ki jih osnutek tudi točno navaja. Obrtniške organizacije s sredstvi, ki so družbena lastnina, se lahko ukvarjajo z več obrtnimi dejavnostmi, privatnim obrtnikom pa je to dovoljeno samo, če so te dejavnosti sorodne, če se medsebojno dopolnjujejo in če je obrtnik izšolan mojster za vse te dejavnosti. V tretjem poglavju govori o

ustanovitvi zadrug. Ustanovi jo lahko najmanj 5 obrtnih mojstrov ali obrtnih delavcev. Proizvajalna sredstva, ki jih obrtni mojstri ali obrtni delavci ob ustanovitvi nalože v zadrugo, postanejo družbena lastnina. Ustanovitelji imajo pravico do povračila vrednosti vloženi proizvodnih sredstev, vrednost vloženi sredstev v zadrugo pa določi komisija ljudskega odbora okraja, mesta ali mestne občine s posebnimi pravicami. Dogovor o ustanovitvi obrtne zadrug se napravi v obliki pogodbe, katero mora odobriti pristojni ljudski odbor. Obrtna zadruga je dolžna prevzeti vse obveze, ki izvirajo za njo iz pogodbe o ustanovitvi zadrug. Točno je tudi določeno, kdaj se lahko odpove delovno razmerje obrtnemu mojstru oziroma obrtnemu delavcu, ki je vložil proizvodna sredstva v obrtno zadrugo. Precej določil ureja položaj privatnih obrtnikov. Razen osnovnih pogojev, ki so predpisani v osnutku za ustanovitev privatnega obrtnega obrata, lahko ljudski odbor okraja predpiše še posebne pogoje. Privatni obrtni obrat se ustanovi na podlagi dovoljenja, katerega izda Svet za gospodarstvo ljudske občine okraja, mesta ali mestne občine s posebnimi pravicami. V vseh in manjših mestih, ki jih določa sekretariat za gospodarstvo ljudske republike, lahko ustanovi privatni obrtni obrat tudi oseba brez kvalifikacije obrtnega mojstra, če je ustrezno obrtno stroko opravljal kot stalni poklic več kot 5 let ali pa kot stranski poklic več kot 7 let. Predvidena so tudi posebna določila za opravljanje obrtne dejavnosti brez stalnega delovnega prostora. Ta vrsta dejavnosti je dovoljena samo v takih obrtnih strokah, ki se opravljajo na tak način po svoji naravi ali po dosedanjih običajih. Ta se opravlja lahko na vsem področju FLRJ. Dovoljenje izda Svet za gospodarstvo pristojnega ljudskega odbora, na čigar področju ima oseba, ki želi opravljati obrt, stalno bivališče. Na koncu osnutka so še določila o nadzorstvu poslovanja obrtniških obratov, kakšni upravni ukrepi se lahko podvzamejo, če poslovanje nasprotuje zakonitim določilom. Predvideni so ostri ukrepi proti šušmarstvu in določene tudi kazni za kršitev zakonitih predpisov, ki urejajo poslovanje obrtniških obratov.

NOVA LJUDSKA DRAMA

Krstna predstava Jurčič-Tomažičevega „Domna“

Kot drugo premiero letošnje sezone je Mestno gledališče na Jesenicah uprizorilo novo ljudsko igro »Domna«, ki jo je po Jurčičevi povesti napisal Jože Tomažič. Krstna predstava novega »Domna«, ki je bila v soboto 12. decembra, je vzbudila med občinstvom veliko zanimanje, in to z vso pravico, saj je prva predstava vsakega domačega dela gledališki praznik, tako za občinstvo, kot za igralski in tehnično-odrski kolektiv.

Znana je prva Cesičkova drama Jurčičevega »Domna«, ki se v mnogočem razlikuje od nove ljudske igre. Že dejanje samo se je bilo marsikje samovoljno oddaljilo od Jurčičeve povesti, zlasti pa konec, ki izzvenil v romantično sentimentalnost s poroko Domna z Anko, ki ju stara mati Meta blagoslovi na smrtni postelji. Cesičkova dramatisacija ni delo s pravim koncem, Tomažičev »Domna« pa je prava ljudska igra. Njen junak Domen je v boju za svojo osebno srečo in pravico propadel, ko se je maščeval nad graščakom Sovo.

V prvi dramatisaciji se je ta romantična zgodba iz druge polovice 18. stoletja odvijala v petih dejanjih, v novi ljudski igri pa je avtor skrčil Domnovo zgodbo v tri dejanja, kar je delu samo v prid. V prvo dejanje, na domu kmeta Jurca, je zdaj vključen posrečen prizor

vaške preje, kjer berač Urh in krojač Spilkin Joško pripovedujeta zgodbo o polnih, o vojaških begunih, o strahovih ipd. Njune zgodbe plepletata petje in ples. Ta vložek za trenutek zadržal glavno nit zgodbe same, pričaral pa umrlo lepoto zimskih večerov na kmetih. V drugem dejanju, v Metini koči in v zimski pokrajini okrog nje, doseže dejanje svoj višek. Može — lovci po graščakovem naročilu ulovijo Domna in ga nezavestnega odnese na Sovino graščino.

Tretje dejanje se dogaja na isti graščini po 15 letih. Dramaturško je najbolj samostojno; v njem je cela vrsta novih prizorov, ki odlično ilustrirajo kraj in čas, zlasti pa značaj graščaka Sove. Glavni junak Domen nastopi kot maščevalec graščakovih zločinov šele na koncu, je pa kljub temu ves čas navzoč. V tem dejanju je nov tudi prizor, ko stara Meta bolna in že na pol slepa sprva prosi za Domna, nato pa zahteva svojo pravico; Sova jo vrže iz graščine ter naščuje nanjo svojega volčjaka. Prav tako je nov prizor s silvestrovanja, v katerem se zbere poleg župana in kmeta Jurca še grajska služinčad, ki je priča grozljive, a pravične smrti svojega gospodarja, — tirana in zločinca. Na smrt ranjenega Domna pa odnesejo njegovi prijatelji — turški vojaki.

Igro je zrežiral avtor sam ter je dramatsko napetost še stopnjeval. S srečno roko je izbral glavne vloge in zlasti spretno razgibal množične prizore na vaški preji, na lovu pred Metino kočjo in na Sovinem gradu. Domna je zaigral mladi igralec Slavko Polanc tako realistično, da je potegnil vsakogar za seboj. Njegovo mater staro Meto je odlično predstavila Tatjana Gostiševa, ki je doslej živela v različnih vlogah modernih salonskih komedij; tovrstna vloga je bila njena prva in jo lahko upravičeno smatramo za njeno najboljšo kreacijo.

Graščaka Sova je v igri in maski odlično podal karakterni igralec Bojan Čebulj. Kmeta Jurca in župana sta predstavljala Jernej Pogačnik in Lojze Jerša, znana in rutinirana igralca kmečkih oseb. Anko je zaigrala Ida Stražiserjeva. Ob tej, drugi vlogi, je pokazala napredek, ni pa se mogla povsem vziveti v kmečko dekle. Vaška posebneža berača Urha in Spilkinoga Joška pa sta s pravomero za humor posebela Marjan Stare in Franc Cegnar ter poskrbela tudi za zdrav smeh.

Izmed ostalih vlog naj omenimo še oba grajska služabnika Petra in Uršo; Petra je igral karakterni igralec Alfonz Oblak, staro Uršo pa mlada Vera Azmanova, ki od vloge do vloge vidno napreduje. Mlade predice in obe dekli niso imele lahkega dela, saj so morale nevajene preje še paziti na besedilo in pesmi; naj izdamo skrivnost, da jih je naučila presti dekla Mihelca Petričeva; zlobni jeziki za kulisami pa menijo, da ta odrska preja, vendarle ne bo najboljša za nogavice...! Oba hlapca, može — lovci, fantje in turški vojaki so posrečeno dopolnjevali vrsto igralcev.

Osnutek za sceno je odlično izdelal gost Marjan Pliberšek. Zlasti je ugajala zimska pokrajina, kakršne še nismo videli na našem odru. Kulise je izdelala v kratkem roku gledališka mizarjska delavnica pod vodstvom odrskega mojstra Franca Miklaja; zelo okusno pa jih je poslikal Jože Bedič. Poleg krasne scene so k uspehu pripomogli še svetlobni efekti, ki sta jih pričarala na platno Stane Jagodic in Nace Fležar.

Uspeh Tomažičevega Domna je občinstvo potrdilo z dolgotrajnimi aplavzi, s šopki in darili, ki so jih poleg avtorja in režiserja Jožeta Tomažiča prejeli vidnejši igralci.

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista je tiskarski škrat v članku »Predbiti hočejo kitajski zid« napravil nerodno napako. Plesne vložeke je našteval Lidija Lipovč, ne Silva Lipovšek.

OBRAZ IN POJAVI

Skrivnosti in kritika

Kraj, čas in osebe pri dogodku, ki je bil neposreden povod za te-le vrstice, res niso važni, ker je takih krajev, časov in oseb že toliko, da je treba spregovoriti o pojavu, na katerega sem letos že večkrat naletel.

Navadno se zgodi tako-le: Nekdo govori o svojem podjetju (kako tudi ne bi govoril, ko pa dela v njem). In ker „so povsod napake, kjer se dela“, govori tudi o napakah, največkrat o napačnih odnosih med ljudmi v podjetju. Tudi to je razumljivo, saj je v neposrednih človeških odnosih posameznik še najbolj zainteresiran in je v njih še največ napak. Socializem najprej — kot odraz objektivne nujnosti — nastane prav v človeških odnosih, dokončno utrdi se pa v njih najkasneje, ne obseže vseh ljudi in vsakega v vseh primerih in povsod.

Nekdo torej govori o svojem podjetju stvari, ki ne prijajo predstojniku, in je zato odpuščen. Danes, ko imamo pri nas opraviti z začasnou nezaposlenostjo, je to hud udarec in težka kazen. Doslej jo je lahko ustavil pristojni okrajni sindikalni svet, po Novem letu pa take intervencije ne bo več. Verjetno jo bo nadomestila pravica pritožbe na celoten delovni kolektiv, kakor je predlagal Centralni svet sindikatov.

Človek se znajde na ulici zato, ker je slabo govoril o podjetju. Denimo, da je dajal resnične informacije. Ne glede na to, ali je bil njegov namen dobronamen ali zlohoten, „konstruktiven“ ali „destruktiven“, — ostane dejstvo, da je ljudi pravilno obveščal o podjetju. To že samo po sebi ne more biti „destruktivno“. Tudi če se je zmotil in iz neobveščeni prikazal stvari drugačne, kakršne so, je delu javnosti vendarle odprl pogled in vzbudil zanimanje za dogodke v podjetju. Tudi v takem primeru je končno vendarle koristil.

Ne nameravam braniti čenč, obrekovanja in vzbujanja anarhije v podjetju. Vem tudi to, da je najbolje, če ljudje kritizirajo v tovarni sami. Toda še so

primeri, da ljudje v podjetju nočejo kritizirati zato, ker se spominjajo, da je bil že njegov sodelavec zaradi (morda neupravičene) kritike odpuščen. Se vedno je bolje, da nekdo sploh kje govori, kot pa da molči.

Pri nas se je udomačilo mnenje, da je treba podjetje samo hvaliti. Če so v podjetjih nevednosti (kje jih ni?), se to proglasa za „uradno tajnost“, „interno zadevo“ in sploh — strogo zaupno. Ta miselnost je podobna tisti, da je podjetje last kolektiva, da kolektiv — v nekaterih primerih: direktor — torej nikomur ni odgovoren.

Podjetje je splošno ljudsko premoženje. Razen resničnih tajnosti, potrebnih zaradi državne obrambe, pri nas ni nobenih internih zadev. Ni res, da o teh „internih“ zadevah ne bi smel vedeti nihče. Vsak, prav vsak bi moral vedeti zanje! Vsaj informacije bi mu morale biti dostopne. Podjetja niso hermetično zapeljene škatle z lepim, pisanim, celofanskim „socialističnim“ ovojem. Odrta morajo biti vsakomur, ki želi o njih kaj vedeti in pogledati, kako je z njihovo socialistično vsebino, z notranjimi odnosi in poslovanjem. Prišel je zadnji čas, da razbijemo čehovski zaprtost, saj so tudi podjetja javne ustanove.

V prihodnosti bo javnost o življenju podjetij seveda vse več izvedela preko zborov proizvajalcev in delavskih svetov, informacije s strani posameznikov pa bodo postale vse manj pomembne. To pa še ne pomeni, da slednjih ne bo več treba. Še manj velja, da nekdo, ki daje resnična pojasnila o odnosih v svoji delovni enoti, zasluži kakršne koli kazenske ukrepe ali celo odpust. (Če je kdo prizadet, naj toži.) Takšno samohotno in brezobzirno ravnanje zasluži samo obsodbo in kaže, da „nekaj je gnilega v deželi Danski“ (t. j. v podjetju).

Dopuščanje kritike v podjetju je pogoj za resnično razvijanje in utrjevanje delavskega razreda kot upravljalca. Kdor jo zavira, hkrati škoduje tudi delavskemu samoupravljanju. ABC

Društvo prijateljev mladine so ustanovili

Pred kratkim se je v Domžalah ustanovilo Društvo prijateljev mladine. Iniciativni odbor je sklical starše predšolske, šolske in ostale mladine. Ustanovni občni zbor je bil v gobbenem domu, kjer se je zbralo okoli 300 ljudi. Referat je imela prof. Milena Vodopivec, ki je navzočim obrazložila potrebo in važnost ustanovitve tega društva. Izvolili so upravni in nadzorni odbor.

Izvoljeni člani so se sestali nekaj dni zatem, konstituirali upravni odbor in postavili vodje posameznih sekcij.

Za predsednika je bila izvoljena tov. Ana Peterca, za tajnika tov. Dušan Mazgan in za blagajnika Dolfe Prešeren. Vodja sekcije za predšolsko mladino je Anastazija Mikulž, tov. Privškovi je bila poverjena skrb za moralno ogroženo mladino, tov. Kosmačeva pa bo vodila sekcijo za partizanske sirote. Stanetu Rozmanu so zaupali telesnovzgojno sekcijo, vzgojno pa Mileni Vodopivčevi. Sekcijo za izvenšolsko mladino so razdelili v dve skupini: dekleta bo vodila tov. Jančičeva, moško mladino pa tov. Celevič. Tov. Joža Sira-

cej je bila izvoljena v gospodarsko sekcijo.

Po izvolitvi vseh članov so temeljito preselili njihove naloge. Odbor in vodje skupin bodo morali nadzorovati delo materinske posvetovalnice, otroških obiskovalk, babic, skrbeti bodo morali za čim tesnejšo povezavo z LOMO, za socialno in moralno ogrožene otroke, za partizanske sirote in za izboljšanje njihovih učnih uspehov, ki so bili sedaj pod povprečjem. Treba bo organizirati tudi individualne obiske po hišah.

Mnogo govora je bilo dalje o tem, kaj bi ukrenili, da mladina ne bi obiskovala vseh kinopredstav. Mladino bo treba odvrniti od potikanja po gostilnah, da ji omogočijo plesni tečaj pod nadzorstvom vzgojiteljev in poklicnega plesnega učitelja. Tako zabava bo zdrava, ker ne bodo točili alkoholnih pijač. Poskrbeti bo treba za poklicne posvetovalnice, da bodo otroke pravilno usmerjale v posamezne poklice. Organizirali bodo poseben tečaj za matere in tečaj za osebno higieno, ljudska univerza pa bo pripravila predavanja o vzgoji.

Delo mladih naravoslovcev

Letos teče že osmo leto, odkar je bil ustanovljen na naši gimnaziji Prirodoslovni krožek. 8 let je prav kratka doba v kozmološkem merilu, vendar je to že kar spoštljiva starost za dijakiški krožek. Da, v osmih letih se s požrtvovalnostjo in dobro voljo, pa čeprav ob skromnih sredstvih, naredi že precej.

Ze nekaj let po ustanovitvi je krožek pod vodstvom prvega predsednika Marka Aljančiča toliko napredoval in toliko na-

redil, da mu je Prirodoslovno društvo v Ljubljani pri tekmovanju podelilo naslov najboljšega krožka te vrste v Sloveniji. To je bila za naše prirodoslovce vsakekar velika nagrada in obenem vzpodbuda za nadaljnje delo. Takrat so trdno sklenili, da si ta naslov še naprej obdržijo. Tako je tudi bilo. Krožek je bil še večkrat odlikovan. Toda po šestih letih so najdelavnejši člani odšli z zavoda in dijaki so zdvomili nad nadaljnjim delom krožka. Prirodoslovci mlajše generacije smo z vso močjo zgrabili za delo. Doživljali smo uspehe in neuspehe. Proti koncu lanskega šolskega leta je bilo spet tekmovanje in Prirodoslovno društvo nam je ponovno podelilo že prej pridobljeni častni naslov.

Letos smo zaradi raznih težko začeli z delom šele v drugi polovici oktobra. Krožek je razdeljen nekoliko na Prirodoslovni krožek in Pionirski prirodoslovni krožek. Prvi je namenjen predvsem višješolcem, pionirskega pa smo lansko leto organizirali predvsem za nižješolce. Sestanki krožkov so vsak teden v fizikalni dvorani. Predavanja, ki so glavni namen sestankov, ponazarjamo s skioptičnimi slikami, risbami na tabli, filmi, prepa-

rati, aparati in z demonstracijskim materialom. Takile so naslovi dosedanjih letošnjih predavanj: Mlinarjev studene in njegove zanimivosti, Potovanje s kolesom po Sloveniji in Hrvaški, Eskurzija osmošolcev po Jugoslaviji I. in II. del, Elektrostatična elektrika, kondenzatorji in strela, Potovanje po Afriki, Fiziologija mišic, Nekaj za mladega biologa, Živali v svojem naravnem okolju, Sprehod po jensenski naravi, Divjačina tržiške okolice, Eskurzija na Rab, Nekaj o atomski bombi.

Letos smo imeli že dve eskurziji, in sicer v Zabnicu po potečne skrčke in v Lubniško jamo. Mikroskopske vaje vodita tov. prof. Prekoršek in tov. prof. Gosarjeva. Prostor za mikroskopske in zootomsko-fiziološke vaje nam je prof. Prekoršek odstopil v prirodopisnem kabinetu. Pri zootomskih vajah smo secirali potečne skrčke in deželne ževnika. Nižješolci so začeli tudi že s kemijskimi vajami, ki jih vodita dva petošolca ob pomoči tov. prof. Kalanove. Letos urejamo tudi »Stenčias Prirodoslovnega krožka«. Zdad smo izdali že šesto številko.

To je v glavnih potezah naše delo v letošnjem šolskem letu. Manjka nam zlasti prostora.

(Odreži in izpolni)

Dragi bralci!

Učenec Kong Tu je nekoč vprašal: »Vsi smo enako ljudje, toda eni so veliki ljudje in drugi majhni ljudje; kako je to?«

In Konfucij je odgovoril: »Kdor posluša tisti del samega sebe, ki je velik, je velik človek; kdor posluša tisti del, ki je majhen, je majhen človek.«

Ljudje — in narodi — so lahko veliki, če imajo velike ideale in če razumejo svoj čas. — Pri nas so veliki časi in bolj kot kdajkoli poprej je potrebno, da jih poznamo.

Tudi naš list je nastal s tem namenom. Sedaj stopa v svoje sedmo leto. Tisk je veliko okno v svet. Odprite ga še svojim prijateljem in znancem in jih za novoletno darilo naročite na »Glas Gorenjske«. To lahko storite s tem, da izpolnite tole položnico in nam jo pošljete. Tudi novi naročniki se sami lahko prijavijo na isti način. Ne bo jim žal.

Uredništvo »Glasu Gorenjske«

(Odreži in izpolni)

GORENJSKI PIONIR

Sneg je že tu!

Zadnje čase sem zelo, zelo len. Kar nič se mi ne da pisati. Kaže, da me hudo daje starostna onemoglost. Veliki dnevi so že minili, jaz pa kar molčim. Začela se je šola, bili so prazniki, republike in naše vojske, pionirski kotiček, ta svoj drag vrtiček, pa sem hudo zanemarjal. Nič se vam nisem oglasil.

Zdad je že zadnji čas, da vam kaj povem. Kako tudi ne, ko pa prihaja Novoletna jelka, in je že padel prvi sneg. Dogodki torej, ki niso mačje solze.

Najprej zaradi snega: to bo lepo! Spet bo prišlo veselje, da nikoli takega. To bo smučanja, sankanja, drsanja in tudi preumraženih rok, mokrih nog in utrujenosti. — Pa nič zato! Vse to mora biti. Tudi to bo prav, če vas bo mama nabila, ko ji boste potacali vso kuhinjo z mokrimi čevlji, namesto di bi si jih takoj sezuli in si nadeli copate. Vem, da mi boste pisali o vsem tem, tudi če ne bom mogel objaviti vseh vaših pism, kakor jih tudi sedaj ne morem, in bodo morala potrpežljivo čakati v vrsti kakor pred blagajno za kino.

Novega leta brez Novoletne jelke pač ne more biti. Tudi letoš bo, seveda. Kot sem slišal, bo letos še lepše kot lani. Še nekaj bi vam rad povedal. Veste, takole mislim: res ni tako važno, ali boste dobili od staršev kako darilo ali pa od delovnih tovarišev vašega očeta ali mamice. Denimo, da se bo zgodilo

fako. Kaj pa bo s tistimi otroki, katerih starši ne delajo v tako radodarnem podjetju? Če ne bodo dobili nič, bo to krivica. Res sem že star, pa mislim, da je le prav, če bi ob novoletni jelki nekaj dobili prav vsi otroci. V Kranju bo že tako, ko bodo za Novo leto odprli novo držišče. Podobno bo gotovo tudi v drugih krajih na Gorenjskem. Tudi druge vesele stvari se bodo dogajale. Prišel bo Dedek Mrz in Sneguljčica in palčki, pa nemara tudi jaz, če mi kosti ne bodo že preveč otrdele od mraza in težav pri slovenskem filmu.

No, sedaj sem vam pa dovolj napisal ter se lahko vrnem k starostnemu počitku. Veseli boste!

Kosobrin

Vsi smo vojska

Veste, da je bil v terek dan, ko smo se spominjali naše armade. Saj je skoraj vseeno, ali je bil ali ne, ko pa vedno mislimo na našo vojsko in vojsake, ki na mejah pazijo, da nas ne bi presenetil kak zoprneč. V zadnjih mesecih je bila ta naša ljubezen do hrabrih vojakov še večja. Poslali smo jim mnogo pism, in se več smo jih prejeli nazaj. Tole je eno od mnogih:

Dragi pionirji in pionirke! Ponosni smo na vas in vesel nas, da večkrat mislite na našo vojsko. Obljubljamo vam, da bomo vedno zvesto branili naše meje in naše pravice, tako da se lahko mirno in brez skrbi učite

in se razvijate v dobre in sposobne državljane naše svobodne domovine. Ko boste veselji zapeli, se spomnite tudi nas, s ka-

ko pesmico. Tudi mi mislimo na vas.

Pozdravljajo vas vojaki z meje.

Giganov osel

Nekoč, ko so cigani potovali še na oslih, je živel mož, ki je dolga, dolga leta imel istega osla. Tako se ga je navadil, da ga je imel rad skoraj kot svojo ženo.

Velikokrat je sedel doma in pletel košarice, ki jih je žena

udaril. Tako ga je udaril, da ga je prepolovil.

Ko je cigan videl, kaj je storil, je skoraj umrl od žalosti. Zajokal je:

»Zakaj sem to storil!« Le kaj sem storil!

Nato se zamislil. Spomni se vr-

jemata s seboj, ko je beračila okoli po vasi. To je bilo edino opravilo, ki ga je opravljal in le redkokdaj je kaj drugega delal.

Nekoga dne je pletel košarice, in osel je kot po navadi bil poleg njega. Sicer je bil vedno miren, tokrat ga je nekaj pičilo in je nagajal. Cigan ga je odganjal, ker ga je motil. Toda osel se je vedno vrnil, še preden se je cigan zopet reano o-prijel dela. To je cigana tako razjezilo, da je vzel šibo in ga

bovih šib in stopi ponje. Postavil je obe polovici osla na noge, ju sestavil in povezal z vrbovimi šibami. Nato je prinesel še ilovico in vse lepo zamazal.

»Pa sem ga popravil!« se je veselil.

In res. Polovici sta se lepo zrasli in cigan je zopet imel osla. Se več, šibe na oslu so pogonale in kadar je cigan rabil vrbove protje za košare, jih je imel kar pri roki. Treba mu je bilo samo poklicati osla in ga ostržiti.

Velika manifestacija belega športa

V mesecu januarju od 9. I. do 17. I. bo Gorenjska zaživela, saj se bo te dni zbralo na Jesenicah, na Bledu in Rožici preko 2500 tekmovalcev, ki se bodo borili za naslov smučarskega prvaka Gorenjske. V teh dneh bo namreč II. gorenjski zimskošportni teden z mednarodno udeležbo. Lansko leto je bilo to tekmovalstvo v Kranju pod imenom »Gorenjska olimpiada«, na kateri je nastopilo preko 1000 tekmovalcev. Kot lansko leto, tako bo tudi letos v času tega tekmovalstva mladinsko moštveno tekmovalstvo za tri prehodne pokale. Lansko leto so mladinci in mladinke Udarnika iz Kranja osvojili pokal CK LMS, ki je bil tudi edini na tej prireditelji prehodnega značaja. Zato je nujno, da se vse organizacije, šole in društva na teritoriju Gorenjske smučarske podzveze

krat zaporedno, ali petkrat v presledkih. Na vsakoletnem tekmovalstvu morajo biti vsi trije pokali, ako niso že prešli v trajno last, 7 dni pred tekmovalstvom v kateri je to tekmovalstvo. Pri skokih, smuku, slalomu in veleslalomu so mladinci in mladinke od 14. do 18. leta, pri tekih pa od 14. do 20. leta. Pri tekih se dalje delijo mladinci in mladinke v dva razreda in sicer razred A od 18.—20. leta in razred B od 14.—18. leta. To tekmovalstvo je tradicionalnega značaja. V slučaju, da je pokal osvojen v trajno last, nadomesti prireditelj ta pokal z novim pokalom in z istimi propozicijami.

tel »Union« Ljubljana. »Pleteni« Lesce. Prireditelj tekmovalstva: Gorenjska smučarska podzveza. Udeležba: državna reprezentanca Avstrije, državna reprezentanca Nemčije, državna reprezentanca Italije, državna reprezentanca Francije, državna reprezentanca Švice, državna reprezentanca Jugoslavije, ostale športne organizacije Gorenjske, Gorenjska smučarska podzveza, vse šole Gorenjske, cimbani Gorenjske, posamezniki z Gorenjske. Sobota, 9. januarja — 14.45: Zbor vseh nastopajočih inozemcev, domačih tekmovalcev, organizatorjev in vodij ekip za

Mednarodna prijateljska hokejska tekma na Bledu, med reprezentancama FLRJ: VSV (Avstrija) — 20.00: Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad v hotelu »Toplice« na Bledu. Ponedeljek, 11. januarja: Dan cibanov. — 14.30: Kegljanje na ledu na jesenškem drsališču za člane in mladince. — 14.30: Tek na 250 m za cibane od Titovega trga do kolodvora na Jesenicah. — 15.15: Skoki in slalom za cibane na Mesarjevem travniku na Jesenicah. Ob istem času v vseh večjih krajih Gorenjske iste prireditve za vse tiste cibane, ki se ne morejo udeležiti teh tekem na Jesenicah.

metnem igrišču. — 14.30: Tek na 3 km za mladince na jesenškem nogometnem igrišču. — 15.30: Skoki za mladince na jesenški skakalnici in na Mesarjevem travniku na Jesenicah. — 18.00: Hokej mladinska tekma na jesenškem drsališču. Hokej tekma na jesenškem drsališču: Jesenice B : Ljubljana B. Nastop mlajših umetnih drsalcev na jesenškem drsališču. Četrtek, 14. januarja: Prvenstvo GSP — 10.00: Patrolni tek na 10 km s streljanjem (pri 7 km na daljavo 100 m) na jesenškem nogometnem igrišču. — 19.00: Četrtrfinale hokej mednarodnega turnirja na jesenškem drsališču: VSV Villach, Zell am See, SD Ljubljana A, SD Jese-

neniškem drsališču. Nastop umetnih drsalcev na jesenškem drsališču. — 19.00: Sportni film o smučarsko-učiteljskih tečajih v dvorani pri »Jelencah« na Jesenicah. Sobota, 16. januarja: Prvenstvo GSP — mednarodni dan — 10.00: Tek na 15 km za člane na jesenškem nogometnem igrišču. 10.00: Smuk za člane z vrh Kleka (Rožca) do Sv. Križa. — 11.30: Smuk za člane in mladince od Koče na Rožci do Sv. Križa. — 13.00: Smuk za mladince od »Iesene skale« (Rožca) do Sv. Križa. — 15.00: Sankaške tekme od Sv. Križa do Jesenic. — 16.00: Mednarodna hokej tekma premaganecv iz polfinal na Bledu. Drsalna revija na Bledu. — 19.00: Finale hokej mednarodnega turnirja na jesenškem drsališču. Nastop umetnih drsalcev.

Zadružna mlekarna Kranj vam nudi dnevno sveže mleko in druge mlečne izdelke tudi v zimskem času
Ob enem čestitamo srečno Novo leto 1954

dobro seznanijo s propozicijami tega ekipnega mladinskega tekmovalstva, ki se glase:

Propozicije mladinsko moštvenega tekmovalstva

1. Za moštveno tekmovalstvo mladincev, ki je vsako leto ob priliki gorenjskega zimskošportnega tedna v nedoločnem kraju Gorenjske, se lahko prijavijo vsa društva, vse šole, vse ostale organizacije na teritoriju Gorenjske smučarske podzveze, ne glede na to ali so tekmovalci registrirani pri GSP ali ne.
2. Vsako društvo, šola, organizacija, ki hoče tekmovali, lahko pošlje poljubno število tekmovalcev.
3. Za oceno se računajo časi prvih treh plasiranih iz istega društva v vseh disciplinah za moške in ženske.
4. Dosežena mesta se ocenjujejo po točkah in prvo mesto dobi v skupnem plasmanu iz ene discipline število točk, ki ga pokaže število nastopajočih v tej disciplini. Vsako naslednje mesto dobi eno točko manj, tako da dobi zadnji tekmovalcev v eni disciplini eno točko. Razlika je pri teh, kjer se dobljene točke po že navedeni propoziciji točkovanja množe z dve.
5. Za prvo mesto je razpisana pokal CK LMS, za drugo mesto pokal MO Jesenice, za tretje mesto pokal GSP.
6. Vsi trije pokali so prehodnega značaja. V trajno last preide pokal, ako se ga osvoji tri-

10. Organizator tega tekmovalstva je Gor. smučarska podzveza.

Program zimskošportnega tedna na Jesenicah je zelo pester. Gledalci bodo imeli priložnost videti in kvalitetne in kvantitetne prireditve domačih in inozemskih tekmovalcev v tekih, skokih, slalomu, smuku, hokeju, umetnem drsanju, balinanju na ledu, imeli bodo priložnost videti športne filme o olimpiadi, svetovnem prvenstvu, Kandahar-tekmovalstvu in poučne filme o tečajih za začetnike in tekmovalce. Da bi se gledalci seznanili tudi s programom zimskošportnega tedna na Jesenicah, je potrebno, da ga priobčimo. Ta je sledeč:

Program II. Gorenjskega zimskošportnega tedna

Kraj tekmovalstva: Jesenice — Bled — Rožca.

Pokrovitelj tekmovalstva, delovni kolektivi: Zelezarna Jesenice, Predilnica Tržič, »Plamen« Kropa, »Elan« Zgoša, »Veriga« Lesce, »Triglav« Tržič. Turistično društvo Bohinj, Hotel »Toplice« Bled, Hotel »Pod Voglom« Bohinj, Hotel »Jezero« Bohinj, Hotel »Bellevue« Bohinj, Hotel »Zlatorog« Bohinj, Hotel »Jelovica« Bled, Tovarna čokolade, Lesce, »Zvezda« Kranj, »Sava« Kranj, Gostinska zbornica okraja Radovljica, Hidrocentrala Moste, Gozdno gospodar. Bled, LIP Bled, NAMA Ljubljana, Slovenija-Sport, Ljubljana, Ho-

fizikalnim domom na Jesenicah. — 14.55: Povorka od telovadnega doma do Titovega trga na Jesenicah. — 15.00: Svečana otvoritev na Titovem trgu: drž. himna, slavnostni govor, dviganje zastav nastopajočih držav ob igranju državnih himen, prižiganje slavnostnega ognja in prisega tekmovalcev, smučarska patrolja z vencem na grob padlih borcev iz NOV na Jesenice in na spomenik padlih žrtv na Javornik, motoskirojring, patrola z vencem k spomeniku talcev na Hrušič in v Moste. — 16.00: Sportni filmi v dvorani kina »Radio« na Jesenicah. — 20.00: Slavnostna seja vseh vodij ekip in organizatorja v mali dvorani fizikalnega doma na Jesenicah.

Nedelja, 10. januarja: Mednarodni dan — 10.00: Mednarodni tek na 15 km za člane na Bledu. — 10.00: Mednarodni tek na 10 km za članice na Bledu. — 15.00:

Torek, 12. januarja: Dan pionirjev — 13.30: Tek na 2 km za pionirje na jesenškem nogometnem igrišču. — 14.30: Tek na 1 km za pionirke na jesenškem nogometnem igrišču. — 14.30: Skoki za pionirje na Mesarjevem travniku na Jesenicah. — 15.30: Slalom za pionirke na Mesarjevem travniku na Jesenicah. — 15.30: Tek za vse starejše smučarske delavce Gorenjske na jesenškem nogometnem igrišču. — 16.00: Pionirska hokej tekma na jesenškem drsališču. Ob istem času v vseh večjih krajih Gorenjske iste prireditve za vse tiste pionirje, ki se ne morejo udeležiti teh tekem na Jesenicah.

Sreda, 13. januarja: Dan srednjih šol, tehnikumov, obrtnih šol — 14.30: Tek na 5 km za mladince na jesenškem nogo-

metnem igrišču. — 14.30: Tek na 3 km za mladince na jesenškem nogometnem igrišču. — 15.30: Skoki za mladince na jesenški skakalnici in na Mesarjevem travniku na Jesenicah. — 18.00: Hokej mladinska tekma na jesenškem drsališču. Hokej tekma na jesenškem drsališču: Jesenice B : Ljubljana B. Nastop mlajših umetnih drsalcev na jesenškem drsališču. Četrtrfinale hokej mednarodnega turnirja na jesenškem drsališču: VSV Villach, Zell am See, SD Ljubljana A, SD Jese-

neniškem drsališču. Nastop umetnih drsalcev na jesenškem drsališču. — 19.00: Sportni film o smučarsko-učiteljskih tečajih v dvorani pri »Jelencah« na Jesenicah. Sobota, 16. januarja: Prvenstvo GSP — mednarodni dan — 10.00: Tek na 15 km za člane na jesenškem nogometnem igrišču. 10.00: Smuk za člane z vrh Kleka (Rožca) do Sv. Križa. — 11.30: Smuk za člane in mladince od Koče na Rožci do Sv. Križa. — 13.00: Smuk za mladince od »Iesene skale« (Rožca) do Sv. Križa. — 15.00: Sankaške tekme od Sv. Križa do Jesenic. — 16.00: Mednarodna hokej tekma premaganecv iz polfinal na Bledu. Drsalna revija na Bledu. — 19.00: Finale hokej mednarodnega turnirja na jesenškem drsališču. Nastop umetnih drsalcev.

Sporočamo cenjenim odjemalcem, da bomo v dneh 21. do 31. decembra vršili

INVENTURNI POPIS

v angro oddelkih, v det. poslovalnicah pa od 2. do 5. januarja 1954.

V dnevih inventurnega popisa ne bomo v stanju izvrševati naročil, zato naprošamo cenjene odjemalce, da se s potrebnim blagom pravočasno oskrbijo.

»Merkur«, veleželeznina, Kranj

Javna zahvala

Kolektiv trgovskega podjetja »ZELEZNINA« v Radovljici se javno zahvaljuje tajništvu za notranje zadeve pri OLO Radovljica in članom Ljudske Milice v Radovljici za njih vestno in požrtvovalno delo pri odkritju zločincev, ki so z roparskim napadom v našo poslovalnico povzročili našemu podjetju večjo škodo.

Kolektiv »Zeleznine«, Radovljica

(Odreži in izpolni)

Dopisnica

10 din

Uprava

»Glasu Gorenjske«

KRANJ
Savski breg 2

(Kraj, ulica, zadnja pošta)

(ime in priimek)

(podpis in naslov)

Naročam tednik »Glas Gorenjske«, naročnino (celoletno, polletno, mesečno) bom poravnal, kakor hitro bom dobil položnico.

(Odreži in izpolni)

OBJAVE · SPOREDI · OGLASI

DEZURNA SLUŽBA

Dežurna zdravniška služba v območju ljudskega odbora mestne občine Jesenice od 25. decembra do 1. januarja dr. Stanja Rosenstein. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj

Ponedeljek, 28. decembra ob 20. uri — Grimm - Škofca: Trnuljčica — Premiera, izven.

Torek, 29. decembra ob 14. uri: Grimm - Škofca: Trnuljčica — izven — predstava v okviru Novoletne jelke.

Sreda, 30. decembra ob 14. uri: Grimm - Škofca: Trnuljčica — izven — predstava v okviru Novoletne jelke.

Četrtek, 31. decembra ob 10. uri: Grimm - Škofca: Trnuljčica — izven — predstava v okviru Novoletne jelke.

V ponedeljek, 28. decembra bo v Prešernovem gledališču premiera pravljicne igre v 3 dej. Trnuljčica, ki jo je po pravljici bratov Grimm dramaturgiral Saša Škofca. Režija: Srečo Tič. Glasbeni vložki so delo Viktorja Fabianija, plese pa je nastudirala solistka ljubljanskega baleta Lidija Lipovčeva.

Pri vseh predstavah v okviru Novoletne jelke je vstopnina za odrasle normalna, za otroke do 14. leta pa polovična.

Uprava PG gledališča prosi vse obiskovalce gledališča oprosčenja, ker je bila zaradi smrtnega slučaja v tehničnem osebju premiera Trnuljčice preložena s prvotno objavljenega datuma, t. j. 23. t. m. na ponedeljek 28. t. m. Uprava PG.

KINO

Mestni kino Domžale: od 25. do 28. decembra ameriški film »Veliki Caruso« 30. in 31. dec. italijanski film »Ljubezen in strup«. Predstave v sredo in soboto ob 18. in 20. uri, v četrtek

in petek ob 20. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

Mestni kin »Kamnik«: od 25. do 28. decembra jugoslovanski film »Nevih«: od 29. do 31. decembra ameriški film »Smrt trgovskega potnika«.

Kino »Radio«, Jesenice: od 26. do 30. decembra ameriški film »Rudniki kralja Saomona«. — Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, dopoldne ob 13. uri matineja.

Kino »Plavže«, Jesenice: od 24. do 27. dec. švedski film »Gospodična Julija«. Od 28. do 31. dec. ameriški film »Festival Charliza Chaplina«. Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, dopoldne ob 10. uri matineja.

Kino Koroška Bela-Javornik: od 25. do 27. decembra italijanski film »Srce«. Predstave v petek in soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri.

Kino »Storžič«, Kranj: od 26. do 31. decembra ameriški barvni film »Kapitan Horatio«. Predstave ob delavnih ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri; 31. decembra ob 14., 16. in 18. uri. Matineje 27. decembra: ob 8.30 uri »Kapitan Horatio«, ob 10.15 uri »En dan življenja«. V četrtek 31. dec. ob 22.30 uri premiera ameriškega barvnega filma »Amerikanec v Parizu«.

Kino »Svoboda«, Strazišče: 24. in 25. decembra ameriški barvni film »Kapitan Horatio«. Predstave v četrtek ob 18. in 20. uri, v petek ob 16., 18. in 20. uri. 26. in 27. decembra mehiški film »En dan življenja«. Predstave v soboto ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 14. in 18. uri. 27. decembra italijanski film »Trubadur«. Predstave ob 16. in 20. uri. Matineje v nedeljo, 27. decembra: ob 8.30 uri »Kapitan Horatio«, ob 10.15 uri »Trubadur«. 31. decembra ameriški barvni film »Veliki Caruso«. Predstave ob 16. in 18. uri.

Kino Zadržnik, Prmskovo: 26. decembra ital. film »Trubadur«. Predstava ob 15. uri. 28. decembra mehiški film »En dan življenja«. Predstave ob 17. uri. 27. decembra amer. barvni film »Kapitan Horatio«. Predstava ob 19. uri.

Kino »Triglav« — Cerkije: 25. dec. mehiški film »En dan življenja. Predstave ob 14., 16., 18.

in 20. uri. 26. in 27. decembra ameriški kovbojski film »Cheyenne«. Predstave 26. decembra ob 14., 16. in 18. uri, predstave 27. decembra ob 16. in 20. uri. 26. in 27. decembra »Kekec«. — Predstave 26. decembra ob 20. uri, predstave 27. decembra ob 11., 14. in 18. uri.

OBJAVE

Sporod dohoda dedka Mraza ob Novem letu.

V torek 29. decembra: ob 17. uri v Britofu, ob 17.30 uri v Predosljah, ob 17.45 uri na Kozkrič, ob 18. uri v Naklem, 18.20 uri na Zlatem polju, ob 18.45 uri v Sindikalnem domu v Kranju.

V sredo 30. decembra: ob 16.30 uri v Strazišču, ob 17. uri v Cirkah, ob 17.30 uri v Hrastjah, ob 18. uri v Senčurju, ob 18.45 uri v Sindikalnem domu v Kranju.

V četrtek 31. decembra: ob 17. uri na Planini, ob 17.30 uri na Primskovem, ob 18. uri na Ruppi, ob 18.30 uri v Sindikalnem domu v Kranju.

Pred sindikalnim domom bo 29., 30. in 31. decembra na drsališču ob prihodu dedka Mraza s svojim spremstvom in zabavnim program za cibane in pionirje.

Društvo prijateljev mladine Kranj

V okviru Novoletne jelke si boste lahko ogledali tudi prvi slovenski umetniški zvočni film

Na svoji zemlji

Predstave: v nedeljo dne 27. dec. ob 16., 14. in 16. uri, v ponedeljek dne 28. dec. ob 10., 14. in 16. uri, v torek dne 29. decembra ob 10., 14. in 16. uri, v sredo dne 30. decembra ob 10., 14. in 16. uri.

Vse predstave bodo v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju. Vstopnina — prostovoljni prispevek.

2. Dne 1., 2. in 3. januarja bodo vse trgovine zaprte, razen mlekarni, ki bodo dne 2. januarja odprte dopoldne in popoldne. Nadalje bodo dne 2. januarja do 11. ure obratovalne prodajalne kruha, mesa, zelenjave in trafike v omejenem številu.

3. Dne 4. januarja ga v Kranju in Škofji Loki obratovalo le polovico od vseh špecerijskih trgovin ves dan, v Tržiču pa vse špecerijske trgovine samo dopoldne. Prav tako kot vsak drug dan bodo okratovale prodajalne kruha, mlekarne, mesarje in trgovine z zelenjavo. Vse ostale trgovine bodo zaprte.

5. Dne 5. januarja bodo vse trgovine prišlele zopet z normalnim obratovanjem, razen tistih, ki bodo zaradi obsežnih inventurnih del imele dovoljenje pristojnih ljudskih odborov, da so lahko zaprte tudi ta ali še naslednji dan (železnice, galanterija in slične). Poog tega bo v Kranju tudi ta dan odprto le polovico špecerijskih trgovin, ker bodo le-te odprte 4. januarja in se bo 5. januarja v njih vršil popis blaga.

Prebivalstvo naprošamo da si nakup potrebnega blaga zagotovijo v dneh, ko bodo prodajalne odprte, osebje poslovalnic pa je držno dati podrobnejša pojasnila o obratovanju.

Trgovinska zbornica Kranj

POPRAVEK

V 51. številki »Glasu Gorenjske« smo objavili Obvestilo Tajništva za notranje zadeve Kranj vsem imetnikom orožnih listov. V zadnjem odstavku smo pomotoma natisnili, naj imetniki orožnih listov predložijo potrdilo o članstvu v lovski družini, taksiirano z din 160.— V resnici naj bodo potrdila taksiirana z din 100.— Uredništvo.

MALI OGLASI

Prodaj ročno slamoreznic. Naslov v upravi lista.

Prodaj krojaško mizo, omare, posteljo. Naslov v upravi lista.

Prekleujem blok št. 18394 od 15. 7. 1953, izdan v Komisijaki trgovini v Kranju na ime Gijuno Smilja.

Prodaj 4 cevni radioaparati znamke »Novator«. — Naslov v upravi lista.

Dejstva a velikih izumih

Izumi po naključju - Ženske kot iznajditelji - Tudi živali pomagajo

Ko poslušamo zanimiva pripovedovanja o velikih izumiteljih, nikdar ne naletimo na ženska imena. Kako pa je pravzaprav z

ZENSKIM IZUMITELJSTVOM?

Odkrito moramo priznati, da v preteklosti ženski prispevek k razvoju tehnike ni bil enak moškemu. To seveda ne pomeni, da ženskam manjka srečnih domislekov in razumevanja za tehnična vprašanja. Samo njihovo zanimanje so skozi stoletja usmerjali na druge stvari. Ker je bila razen tega večini žensk zaprta pot v tehnično šolanje in prirodoslovno izobrazbo, jim je tudi manjkalo primernih sredstev za reševanje tehničnih nalog. Vendar nam bodočnost pripravila ravno v tem oziru mnoga iznenadenja. Naj povem samo nekaj podatkov iz nemškega in ameriškega patentnega urada. V poslednjih tridesetih letih je bilo vpisanih v Nemčiji povprečno po 200 patentov letno, ki so jih prijavile žene. Toda tega števila ne smemo vzeti kot merilo za ženske iznajdljivosti, kajti v Združenih državah je bilo v enem samem letu (1938) registriranih nič manj kot 15 tisoč njihovih iznajdb! To fantastično število je dokaz, da raste z žensko izobrazbo in njeno zaposlitvijo število ženskih izumiteljev in njihov pomen.

Poleg tega ne smemo trditi, da jih v preteklosti sploh ni bilo. Eni izmed njih je bil celo postavljen spomenik. Ta izumiteljica je bila Barbara Uttman, ki je pred štiri sto leti izumila klekljanje čipk. Njen spomenik stoji v mestu Annabergu v Rudogorju. Madame Benoit je izumila koleno pri ljčkih. Žena nekega čevljarja v Troyu je »izumila« moški trdi ovrtnik, kar je tedaj spremenilo moško modo. Skoraj prav toliko kot zavestno stremeljenje, pomaga izumom mnogokdaj tudi

SREČNO NAKLJUČJE

Na ta način so bili izumljeni elektronka, daljnogled, prva baterija, neko učinkovito razstreljivo in eter, eno najmočnejših mamil.

Alfred Nobel, ustanovitelj Nobelove nagrade in izumitelj dinamita, je nekoč iskal načina, kako bi vnesnil nitroglicerina, da bi ne mogel biti nevaren. Delal je pozimi v ledenomrzlem laboratoriju. Iz otrpelih rok mu je spolzela steklenica tekočega dinamita in padla na tla. Sleđiti bi morala strahovita eksplozija, toda ničesar takega se ni primerilo. Steklenica se je razbila na kupu kremenčevega peska, ki je preprečil eksplozijo. Bil je tisto sredstvo, ka ga je Nobel dolgo brezuspešno iskal.

Pionir industrije gumija Goodyear je izumil vulkanizacijo, ko je slučajno preveč segrel zmes gumija in žvepla.

ZANIMIVOSTI

POD PARIZOM

Da bi preprečili nesreče in nezgode, so v Parizu vse odprtine podzemnih kanalov pokrili s prozornimi ploščami. Ta novost bo delavcem pod zemljo omogočila, da bodo delali pri naravnih svetlobah. Lahko bodo videli ljudi, ki bodo hodili preko teh plošč. (Zlobni jeziki so v strahu, da bo padla sterilnost dela, op. ur.) Prozorne plošče, ki pokrivajo odprtine, so prav tako močne in odporne, kot prejšnje jeklene.

SEDEMESETLETNIKA NA POTI OKOLI SVETA

Nizozemec Van Dans in njegova žena, oba stara nad 70 let, sta pred kratkim pripeljala v Rim naravnost iz svoje vasi v bližini Utrechta. Pot ju je vodila preko Nemčije in Svice ter je trajala ravno 100 dni. Oba neobičajna svetovna potnika sta po svojem prihodu v

MIS — IZUMITELJ

Nedrobljivo steklo je baje izumil neki Francoz. Steklenica, ki je bila slučajno na debelo prevlečena z neko kolodirsko raztopino, mu je padla na tla. Čeprav se je razbila, ni odletel niti njamajši drobec. Kolodir jih je vezal. Umetno slonovo

kost, iz katere delajo klavirske tipke in noževne ročaje, je odkrila kar cela vrsta slučajnosti. Neki kemik je med svoje steklenice v laboratoriju čez noč nastal mišjo past. Ponoči je neka miš prevrnila eno izmed steklenic. Iz nje je stekel formaldehid na miš, past in košček sira, ki je bil nastavljen za vabo. Naslednjega jutra je kemik presenečen ugotovil, da je postal sir trd kot kost. Se sedaj je postopek sličen — seveda brez mišje pasti.

Vsi ti primeri nam jasno ka-

žejo, kako so slučajji za izumitelje važni. Seveda kažejo tudi na to, da mora biti vselej tudi kdo, ki razume namig naključja. Gotovo jih je bilo nešteto, ki jih nihče ni izkoristil. K sreči ljudje običajno te izgube ne občutijo in ne slutijo. Na Angleškem je bil kemik, ki je točno

vedel, zakaj ni postal milijonar. Ko je raziskoval neko dezinfekcijsko sredstvo, je razgel neko zmes karbolne kisline in formaldehida. Zmes je postala lepljiva masa, rižnate barve, ki se je trdno prilepila na kozarce in drugo posodo. Vse skupaj je vrgel v smeti. Belgijskemu kemiku dr. Bakelandu se je primerilo isto. Takoj je spoznal, da je odkril prvo plastično maso, ki je kmalu prišla v promet pod imenom »bakelit«.

Celo iz pogreškov pri delu so nastali novi izumi, n. pr.: fro-

tirka in pivnik. Protirka je nastala iz neke napake pri tkanju, pivnik pa iz pogreška v papirnici.

PLAČILO ZA POSTREZLJIVOST

Ze leta 1900 je nek obrtnik iz Frankfurta izumil varnostno britvico. Ni pa imel vztrajnosti, da bi svojo idejo uresničil, kakor pozneje King G. Gillette. Sleđnji je še mlad delal pri tovarnarju Paitru, ki je izumel kovinski zamašek, s katerim je mnogo zaslužil. Gillette je bil podjeten. Nепrestano mu je rojilo po glavi nešteto načrtov. Njegov šef mu je dal pamefen nasvet: »Ne kujte nikar načrtov tja v en dan! Vse svoje misli koncentrirajte le v to, kar vam utegne prinesiti dobiček! Izumite kaj takega, kar človek vedno in neprestno potrebuje, na kar se mavadi za vselej. Le to vam bo prineslo uspeh!« Ko se je nekoč mučil s skrhano britvico, mu je zasijala misel: Človeštvu je potrebna britvica, ki bi jo lahko odvrigel, ko bi bila neuporabna.

Tedaj je bil star dvaindvajset let. Začela so leta poizkusov spet in spet, polna težav. S šestindvajsetimi leti je bila njegova britvica dovršena. Toda moral je čakati še šest let, da je za svoj izum zainteresiral dovolj ljudi, ki naj bi financirali njegovo podjetje. In še so potekala leta, preden je letni dohodek znašal petino vložene kapitala.

Meja hladnokrvnosti pri Angležih

Pred kratkim je britanski parlament razpravljal o zanimivi, za nas malce čudni zadevi. Z vso vsmo so se poslanci prepirali o tem, ali naj država prepove športne stave ali ne.

Seveda so nasprotniki športnih stav temeljito propadli. Proti njim je glasovala sedemkratna premoč. Predlog, naj se ukine množični hazard — športna stava —, je podprlo le štiri in dvajset poslancev, proti predlogu pa jih je glasovalo sto osem in osemdeset. Sleđnji so se zball svojih volivcev, od katerih se po uradnih statistikah vsaj vsak drugi ukvarja s to masovno strastjo.

Pri športni stavi povsem preneha sicer tako običajna in hvaleljna, da, prisilovična angleška hladnokrvnost. V vsej nogomet-

nje o nogometnih izidih, tudi nogometna igra sama spravi Angleža pogosto iz takta.

Anglež je prav tako tudi strasten ljubitelj psov in konj. Na pasjih tekmah in konjskih dirkah marsikateremu Angležu manjka predvsem hladnokrvnosti. Anglež strastno igra tudi bridge in golf. Toda tu je že spet Anglež v polnem smislu besede — hladnokrvnen in preračunljiv.

Samo Japonci so vedeli . . .

V novembru pretekega leta je letalo panameriške linije s 47 potniki in 6 člani posadke opravilo polet, ki bo prav gotovo prišel v zgodovino letalstva. Vzletelo je v Tokiu proti vzhodu, preko prostranega Pacifika in se po 11 urah in 30 minutah spustilo na letališče v Honoluluju. Na ta način je bila pot od Japonske do Havajev skrajšana za 7 ur.

Svoj podvig je posadka lahko napravila, ker so bili odkrili skrivnostno zračni tok, ki v veliki višini obkroža zemljo. Z vetrom v hrbtu je letalo doseglo veliko hitrost, posadka pa je prihranila ogromno goriva in potnikom dragocen čas. Pozimi je nato še veliko letal izkoristilo skrivnostni veter. Neki posadki je uspela ista pot v devetih urah in 48 minutah in je tako skrajšala skoraj za polovico pred leti potrebni čas za vožnjo. Glede na to, da se sredi Pacifika ura pomakne za cel dan nazaj, bi potniki lahko dejali, da so na Havaje prišli prej, kot so zapustili Japonsko.

Meteorologi so hitro potrdili odkritja pilotov. Ugotovili so, da je v višini okoli 10.000 metrov ogromna zračna »reka«, široka 333 milj in 6 milj globoka. V svojem središču doseže vrtočlavo brzino, ki je zelo blizu zvočni hitrosti. Ob robovih pihajo vetrovi z manjšo silo, vendar dobi letalo okoli 1660 km pospe-

Prvi pisalni stroj na svetu, ki ga je izdelal Tirolec Peter Zimmermann 1864 leta. Njegov genialni izum hranijo v dunajskem tehniškem muzeju.

Kajti, čeprav so izumi še tako prepričljivi, je vendar silno težko z njimi predreti na trg. Tudi pisalni stroj Automatic Typewriter Inc. iz Čikaga bo težko osvojil urade, čeprav avtomatično popolnoma samostojno piše konvencionalne stavke kot n. pr.: »Vljudno se Vam zahvaljujemo za pismo!« ali »Radi bi spet prejeli kak Vaš dopis in ostajamo z odličnim spoštovanjem.« — Taki šablonski stavki naj bi prihranili trud v dopisih, v katernih se čisto pojavljajo.

PREHITELI IN NADKRILILI SMO JULESA VERNA

odkar se je Montgolfiers dvignil s prvim balonom in je John Holland leta 1876. izumil prvo podmornico. Vsi domisleki in zamisli, ki so rojile po glavah velikih Grkov in Rimljanov, so se uresničili kot po čarovnji. Pot od rimskega ogrevanja stanovanjskih prostorov do današnje daljnovidnega plinskega gretja je bila gotovo dolga, a uspešna. Enako dolga je bila od lesenega ptiča, ki ga je izkonstruiral atenski filozof Archytos, pa do današnjega letala na reaktivni pogon. Delež na uspe-

hu so imeli vsi tisti, ki so s svojimi duševnimi silami pospeševali razvoj in udobje človeških množic. Walt je postal pozoren, ko je para dvignila težko pokrovko z lonca na tla. Justus von Liebing je povzročil prevrat v obdelavi zemlje. Daguerrre je izumil fotografski aparat in Nikola Tesla brezžično telefonijo. Zmagoslavje znanosti in tehnike, zmaga duha in domiselnosti sta obdarila svet z novo lepoto in novimi silami. In čeprav vemo, da sta bili pogosto izkoriščeni za uničevanje in razdejanje, nam vendar vse to ne omaje prepričanosti, da bodo prav izumi pripomogli, da bodo s sveta izginili

VSI STRAHOVI, TEMINE IN MORE, KI GA TLACIJO

... da ne bo Kitajska več stradala, da bo Indija postala bogata rodovitna dežela, da bodo človeštvu koristile afriške puštinje, džungle Južne Amerike, puščava in morje, — da, celo polarne pokrajine. — So to le utvare? Kdor proučuje zgodovino izumov, lahko upa v bodoče resnice in dejstva prihodnosti.

ju. Kroglico je včasih treba udariti preko jarka, včasih se zagodzi med drevesne korenine ali nevšečno izgubi med debelim kamenjem. Tu je res treba mnogo preudarnosti in hladne krvi, mnogo premišljevanja in računanja. In zlasti — dovolj časa. Vsega tega imajo Angleži že kar preveč. Nam bi se ob tej igri kmalu zdolgočasil, oni pa imajo za »fascinating«, t. j. očarljivo. Res čuden okus!

da je to en in isti veter, ki besni okoli Zemlje približno 2 tisoč milj severno od ekvatorja. Iz Avstralije in Nove Zelandije prihajajo poročila o zelo podobnih vetrovih tudi južno od ekvatorja.

Struja severne hemisfere je z ozirom na trgovske poti veliko bolj koristna kot južna, ker se tok razdeli na številne rokave. En tak rokav je nad himalajskim pogorjem, pri katerem severni krak zavije na Kitajsko, kjer dobi ogromno brzino s pritiskom hladnega zraka iz Sibirije. V višini 7.400 metrov nad Japonsko pihajo vetrovi proti vzhodu z brzino 450 milj na uro (t. j. 729 km na uro). Zaenkrat je ta veter najhitrejši na svetu. Ta struja, ki pa je že počasnejša, pride do Amerike, prekresa Atlantik in Evropo in zapre krog nad Himalajo.

Meteorologi si niso edini o izvoru te »svetovne reke«. Potrebno bo še proučiti številne podatke, posebno iz Kitajske, Tibeta in Sibirije, kjer se, kot kaže, struja obnovi za svoje kroženje okoli Zemlje, ki je dolgo 25.000 milj. Nekateri znanstveniki trdijo, da je struja segret zrak, stisnjen med toplimi zračnimi masami z ekvatorja z ene strani in hladnimi tokovi, ki prihajajo s polarnega poldrvoja z druge strani. Menijo, da pritisk povzroča velike hitrosti »reke«.

Žene v boju proti zaostalosti

Veliko je še na svetu žena, ki so še vedno sužnje svojim možem. V nekaterih deželah zmaguje napredek s hitrim tempom, drugod zopet le postopoma premagujejo zaostalost.

Za turško ženo se je pričelo lepše življenje šele z nastopom Kemala Atatürka. Do 1923. leta je bila Turkinja možu samo vanja brez vseh pravic. Mlado dekle je živelo za zamreženimi okni, dokler je niso poročili s človekom, ki ga sploh ni poznala. Tudi ta zakon zanjo navadno ni pomenil sreče. Mož se je lahko oženil štirikrat, če je bil dovolj premožen, da je lahko vzdrževal toliko žena. Tako poznana je Turkinja še v zakonu s strahom pričakovala, kaj ji bo prinesla prihodnost. Njen »zakonski tovariš« jo je lahko mirno pognal od hiše, kadar se mu je zljubilo. Ta despotizem so najbolj občutile žene premožnih mož.

Proti koncu 19. stoletja so že pričele nastopati prve turške žene v javnosti. 1918. leta je znana pisateljica Halida Edin vodila velika množična zborovanja proti zahodnim okupatorjem Carigrada. Ko je Kemal Atatürk dokončal osvobodilno vojno, je moral izvesti temeljite reforme. V borbi za osvoboditev žene je bil nepopustljiv. Postopoma je uredniševal njene pravice. Od-

pril ji je pot do izobrazbe in od tedaj dalje so se pričele turške žene uveljavljati v najrazličnejših poklicih, Tudi v ankarški narodni skupščini so žene kar lepo zastopane.

Zivljenje žena v Maroku je težko. Tradicije, vera in običaji močno ovirajo njihovo emancipacijo. Maročanka si še danes zastira obraz, kadar gre na cesto. Veliko število žena je še vedno nepismenih. Ni še dolgo, kar so za revnejše deklice vpejali pouk za ročna dela. Učna doba traja od 4. do 12. leta. Potem šele jim za delo nekaj plačajo, zaslužek pa si prisvoji možki poglavar družine.

V Maroku so še vedno v navadi ženitne kupčije. Oče hčerko

proda najboljšemu ponudniku, vendar je tega v zadnjem času vedno manj. Vera in običaji dovoljujejo možu več žena, vendar si to lahko privoščijo le premožnejši. Sole so ustanovili Francozi po evropskem vzgledu. Obiskuje jih večinoma moška mladina, le v zadnjem času so pričeli bogatejši sloji pošiljati v šolo svoje hčere. V tem, da študirajo skoraj samo fantje, je tudi vzrok, da je nastal nekak prepad med moškimi in žensko. Dekleta so vzgojena v starem duhu, šole pa že posredujejo moški mladini evropski način življenja. Mnogi mladi Marokanci se želijo poročiti z ženo, ki bi dosegala po izobrazbi in bi jim bila v zakonu tovarišica, zato si izbirajo žene med Evropejkami.

Pozimi otrokom dovolj sadja in zelenjave

Način prehrane je v zimskih mesecih posebno važen. Matere naj otroke že zgodaj navadijo, da bodo uživali čimveč zelenjave in sadja. Majhnim otrokom dajemo presno hrano v obliki limoninega soka, nastrganih jabolk, paradižnikovega soka, korenja in podobno.

Ko pa otrok nekoliko zraste, in pripravljamo zanj isto hrano kot odraslim, mu moramo še vedno nuditi dober del kakršnekoli zelenjave ali sadja. S takšnim svežim dodatkom moremo nadomestiti pomanjkanje vitaminov v zelenjavi, ki smo jo vložili za zimo (fižol, kumarice ipd.).

Kdaj pa kdaj dajmo otroku tudi košček kruha, namazanega s presnim maslom, ki smo ga

potresli s seseklanim zelenim peteršiljem. Prav tako je zelo okusna kreša, ki jo lahko gojimo v zabojčku ali lončku med kuhinjskim oknom. Majhni otroci tudi že lahko dobijo nekaj zelene solate, ki jo drobno narežemo ali sesekljamo, pokapamo z limonovim sokom in prav malo osladimo s sladkorjem. Sladimo pa samo take presne jedi, ki jim ne pokvarimo okusa. Glavnata solata, motovilec in radič otrokom navadno dobro teknejo, zato ne pozabimo nanje ne pri kosilu, ne pri večerji.

Vendar moramo biti previdni.

Otroku ne smemo nikoli vsiljevati in ponujati še tako dobro pripravljene jedi, če mu ne gre v slast. Dosegli bomo le, da bo otrok čutil odpor do nje še več let.

Kadar kuhamo špinačo, zrežemo, preden je jed gotova, nekaj svežih špinačnih listov vanjo. Za vsako vrsto zelenjave, ki jo pripravimo otroku, pa je dobro, da ji dodamo košček svežega masla. Paziti moramo, da ne damo otroku pogrete zelenjave.

Večerja mora biti prav tako mešana kakor kosilo. Med rednimi obroki pa naj otrok poje dovolj svežega sadja.

Nov zastor prijetno spremeni sobo

Moderna arhitektura s svojimi velikimi okni zahteva tudi izpremembo v zastorih. Danes naj bi posredoval zastor med preobilico zunanje svetlobe in svetlobe v prostoru, hkrati pa naj bi zakril okenski okvir. Zato je razumljivo, da so zavese iz tankega, mehkega in prozornega blaga. Tudi moderna higiena je narekovala nove vrste zastorov ter zahtevala, da se odpovemo zastoram s težkimi resami, naborki in našivi. Vsi ti okraši niso nič drugega kakor imenito zbirališče prahu in bacilov. Čim preprosteje je zastor krojen, tem lepši vtis naredi na človeka. Takšna izprememba je potrebna tudi v še tako starih in nemodernih stanovanjih.

Zastor krojimo lahko tako, da je sestavljen iz treh delov: iz dveh stranskih in enega zgornjega dela. V dnevnih sobah in

v delovnih sobah se pa omejitmo lahko tudi samo na zgornji del zavese. Z novimi kroji zastorov so prišle v modo tudi nove vrste blaga. Tako šivamo zastore zdaj iz tenkega in prozornega etamina, iz raznih svil in umetnih čipk.

Nov zastor lahko izpremeni nemoderen prostor tako, da se v njem dobro počutimo in nam kaj kmalu postane priljubljen in domač. Zato bi morali biti pri izbiranju blaga še posebno preudarni in natančni, da bodo zastori res okras sobi in oknu.

Neprijetne posledice zime

Razpokane ustnice

Zenske, ki jim ustnice na svežem zimskem zraku zelo rade razpokažo, naj po možnosti na cesti ne ne drže ust odprtih in naj jih ne slinijo. Tiste, ki imajo izredno občutljive ustnice, naj si jih že v naprej vsak dan po večkrat, najbolje zmerom tedaj, ko jih začno peči, namažejo z vazelinom.

Ce je pa zlo že tu, in so vam

ustnice razpokale, tedaj jih pod nobenim pogojem ne mažite z vazelinom ali kako drugo kremo. To zdravljenje je sicer zelo razširjeno, ni pa pravilno. S tem, ko namažete ustnice z mastno kremo, namreč pokrijete sluznice in tako preprečite, da bi se s pomočjo zraka prenovile in pozdravile. Najboljše zdravilo za razpokane ustnice je močno razredčena arnikina tinktura (arnika namočena v alkoholu). Z njo si večkrat na dan namažite ustnice, prej si jih pa dobro umijte s toplo vodo, da se bodo znojnice odprle. Šele nato lahko ustnice namažete z glicerinom, če pa tega nimate, bolje, da jih sploh ne mažete, ker bi več škodovali, ko koristili.

Ozeblina na rokah

Vlaga, mraz in sneg so prinesli nevarnost ozeblin. Ako se jih hočete obvarovati, morate roke že zdaj pravilno negovati.

Ce so vam v jutranjem mrazu roke omrznile, jih takoj namažite s citronovim sokom in drgnite toliko časa, da se ogrejejo. Potem segrejte vodo in umivajte roke izmenoma v vroči in mrzli vodi. Tako boste preprečili, da bi se ozeblina razvila.

Ce se vam je pa ozeblina že pokazala, ne odlašajte z zdravljenjem. Vsak večer ozeblo mesto namažite z brezbarvno jodovo tinkturo ali kako kafro kremo, ter nataknite stare rokavice. Čež dan roke večkrat kopljite izmenoma v mrzli in topli vodi, pa boste morda ozeblino odpravili.

Raskave in razpokane roke kopljite vsak dan vsaj enkrat v toplih ovsenih kosmičih. Čez noč jih pa redno mažite s kremo, ki vsebuje vazelin, lanolin ali glicerol, če pa lahko utrpite žličko medu, si sami napravite najučinkovitejšo kremo za raskavo kožo. Vzemite žličko medu in pet žličk vazeline ter oboje dobro mešajte, dokler se ne spoji v enakomerno gmoto. Potem si s to mešanico mažite roke vsak večer.

Rdeče roke umivajte z vodo, ki ste ji pridali nekaj boraksa. Potem, ko ste jih posušili, jih pa namažite z mešanico soka ene limone, beljaka in 2 žlički alkohola. Mešanico pustite na rokah vso noč.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Do vhoda je bilo nekaj stopnic. Ena izmed njih je bila polomljena. Dvorišče je bilo kot pragozd v miniaturi. Povsod so ležale smeti. Zunanje stene so bile umazane in zanemarjene.

— O, koliko dobrega okusa, koliko elegancije, je vzkliknila Mary posmehljivo.

— Johnson je čudak. Nikar se ne čudita zapuščenosti njegove hiše! je odvrnil Harry Bik.

— Imaš dokumente? je vprašala Lilian svojega ženina. Zdi se mi, da bi morala tudi jaz predložiti nekaj sličnega.

— Ne skrbi. Vse je v redu! Imam zveze. Saj veš, da je moj oče v New Yorku velika živina!

— Ah, da! Nadzornik King! Če pomislím, da ga niti ne poznam? — Bila je očividno v velikih skrbeh.

Lepa večerna obleka s čipkastim vložkom

Dobra juha

Juha je uvod v kosilo in ni vseeno, ali je ta uvod dober ali slab. Saj je prav od tega odvisno vse nadaljnje razpoloženje. Zato res ni odveč, če juho prav posebno skrbno pripravimo. Krožnik okusne, moč-

ne in vroče juhe se nam vedno prikaže, posebno še ob mrzlih jesenskih in zimskih dneh, ko sedemo za mizo utrujeni in premrazeni.

Za juho računamo po navadi pol kilograma mesa na dva litra vode. Če hočemo, da bo juha res dobra, tedaj moramo pristavitviti meso in kosti v mrzlo vodo in kuhati počasi v dobro pokritem loncu. Če pa nam je bolj za sočno meso in manj dobro juho, tedaj pristavimo meso v toplo vodo. Juho takoj osolimo, da se meso od znotraj razsoli.

Posebej opazimo na vroči masti rezrezano čebulo, korenje, zeleno, peteršilj in košček jeter. Ko to zarumeni, pridemo še koreninico pora, paradižnik in pa nekaj dišav, če jih imamo (poper, muškati cvet). Juha naj počasi, a neprestano vre. Pen ne smemo pobirati. Če juha prehitro vre, postane vsa motna. Ko je meso mehko, ga vzamemo iz juhe, in kaneemo vanjo nekaj kapljic mrzle vode, da se očisti, nakar jo odcedimo skozi gosto cedilo in zakuhamo.

Dva prikupna modela za male deklice iz živordečega ali svetlo-modrega volnenega blaga

Za kratek čas

Sodnik: Ni vam bilo dovolj, da ste ukradli konja, tudi opremo ste vzeli.

Obtožene: Pa ste res čudni, kaj mi pa pomaga konj brez opreme.

Ariel Kassak:

13

Čeprav se je Lilian zaradi Marge vznemirjala, je poteklo slovo neverjetno lahko.

— Ali ste se res odločili, da se odrečete stričevemu denarju? je vprašala Marga.

— Res. Imava se rada, ne morem pomagati.

— Razumem. — Marga se je zvito nasmehnila. No, želim vama obilo sreče! Ali se bosta kmalu poročila?

— Odpočijeva čez deset minut. Še nočoj se poročiva, je odvrnil naglo Harry. Nasvidenje!

Ko je avto zapuščal grad, je stala Marga v sijajni beli večerni obleki ob stopnicah in se skrivnostno smehljala. Nasmeh je bil poln zmagoslavja in ironije. Še dolgo je Lilian mislila nanj. Šele čez dolgo časa se je zavedla, da Harry vztrajno molči. Za njima je sedela Mary in se delala, kakor da spi. Zdelo se je, kot da se vozijo k pogrebu, a ne na svatbo.

Lilian se je sklonila k Harryju in ga poljubila na uho. On je le nekaj zamrmral, a ni odvrnil oči od ceste, ki jim je hitela nasproti.

Čez čas je Lilian vzkliknila:

